

INKARNAR

Dve desetletji
z odličnim direktorjem
Marjanom Prelcem

Vilibald Raznožnik, nepogrešljiva desna roka

LETNIK: LI | junij 2005 | številka 1/301

1. stran

Detajl mlina na belem mletju iz kalcinirk pred končno predelavo
Foto: Arhiv CC

Cinkarnar v novi preobleki

Ko se Cinkarna preveša v naslednjo polovico stoletja izhajanja, smo se odločili za novo podobo.

Časopis Cinkarne Celje, d. d.
Letnik: LI, junij 2005, številka 1/301

Glavna in odgovorna urednica:
Mira Gorenšek

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk:
Cinkarna Celje, d. d.,
Kidriceva 26,
p. p. 1032, 3001 Celje,
telefon: ++386(0)3 4276144,
faks: ++386(0)3 4276172,
el.pošta: info@cinkarna.si

Oblikovanje in grafična priprava:
Lea Gorenšek

Filmi:
Računalniške storitve, Zoran Bezljaj s.p.

3 Dve desetletji z odličnim direktorjem

4 Nepogrešljiva desna roka

5 Novo odličje za ustvarjanje
Cinkarna je tudi letos med dobitniki odličij, ki jih vsako leto podeljuje Gospodarska zbornica inovatorjem v celjski regiji. Zlati nosilec priznanja je tokrat mag. Pavel Blagotinšek za tehnologijo predušenja gela pigmenta titanovega dioksida pred kalcinacijo.

6 Brigita Koklič opravila doktorat

10 In tako se vse enkrat konča...
Posodobitev v proizvodnji titanovega dioksida gre počasi h koncu. Ko smo konec leta 2003 začeli z deli na rekonstrukciji Stavbe 1 in vključujočimi tehnološkimi postopki Filtracija črne raztopine, Večnamenska oprema in Hidroliza, smo rdečo črto za zaključek del potegnili v avgustu 2005.

11 Daljinsko spremljanje porabe zemeljskega plina

12 Nova priprava vode

14 Sistem okoljevarstvenega vodenja organizacij - EMAS
Ravnanje z odpadki

16 Novosti v zakonodaji Vzdrževanje certifikata

17 Zanimivosti
Izbrisan spomin na TOB
Dolgo časa je kljubovala vremenskim vplivom in starosti mogočna stavba, v kateri se je nekoč izdelovalo organska barvila. Preživela je 46 let. Bila je Tovarna organskih barvil. Zdaj je ni več.

Dobavitelj se predstavi
Večkrat se Cinkarna predstavi na kakšnem izmed sejmov. Predstavili smo se tudi na dvodnevnem sejmu skupine Top Dom med 81-timi razstavnimi prostori s paleto proizvodov našega gradbenega programa in antikorozijske zaščite.

18 Spoznaj me

Na odmaknjenem rudarskem otoku

19 Frecetovi zlati rogovi

20 Pogovori ob slovesu naših sodelavcev

22 Kultura

23 Planinci

24 Peti dnevi polja
Sodelavci marketinškega Agro programa so v sodelovanju s partnerjem BASF in Agrosaar v juniju organizirali že peto srečanje kmetovalcev na agrarnih področjih v Sloveniji, severovzhodu, gorenjskih in dolenskih ravnicah.

Mesto v objemu voda

Zgodovinski arhiv Celje je v sodelovanju z osrednjo knjižnico Celje pripravil razstavo Mesto v objemu voda, ki je prikazala poplave v Celju v 20. stoletju. Razstavo sem obiskala prav na svetovni dan vode 22. marca 2005, ker smo tudi v Cinkarni sodelovali s fotografskim gradivom. Prikazane so bile fotografije poplavljenega Gabrja in Cinkarne leta 1954 in 1901.

Mira GORENŠEK

Svet delavcev v novi sestavi

Na volitvah 14. aprila 2005 so bili v Svet delavcev izvoljeni novi člani, nekaterim prejšnjim pa se je mandat podaljšal še za eno obdobje. Na prvi seji so za predsednika imenovali Zorana Pevca, za njegovo namestnico Dragico Simončič. Ustanovili so tudi odbore kot delovna telesa za obravnavo posameznih vprašanj in to: strokovni odbor, odbor za ekonomska in socialna vprašanja, odbor za varstvo pri delu, odbor za informiranje, odbor za šport in rekreacijo ter odbor za kulturo. Od dneva volitev je Svet delavcev imel že tri seje, na zadnjo so povabili generalnega direktorja Marjana Prelca in komercialnega direktorja Tomaža Benčina, ki sta člane seznanila o trenutnem položaju v podjetju, o delu v preteklem obdobju in se dotaknila načrtov v prihodnjem obdobju gospodarjenja Cinkarne. Generalnemu direktorju Marjanu Prelcu so se zahvalili za uspešno dolgoletno vodenje Cinkarne ter mu izročili umetniško izdelano sliko iz cinka Branislava Jakanoviča.

Povejmo še, da so zaradi poteka mandata razpisali kandidature za delavskega direktorja. Ni pa več novost, da ima Svet delavcev svojo spletno stran, kjer lahko najdete vse podrobnosti delovanja, če kliknete [http://intranet.cinkarna.si/svet delavcev/cc sd intranet.htm](http://intranet.cinkarna.si/svet%20delavcev/cc%20sd%20intranet.htm)

ENOTA	Ime in Priimek
PE METALURGUA	Ladislav LOJEN, Miran ŠPEGEL
PE KEMIJA CELJE	Stjepan ZAGORŠČAK
PE KEMIJA MOZIRJE	Tomaž ROZONIČNIK
PE GRAFIKA	Gorazd PAVIČ, Marjan DEŽELAK
PE VZDRŽEVANJE	
in ENERGETIKA	Emil GOVEDIČ, Emil ZUPANC
PE TITANOV DIOKSID	Bojan EKSELENSKI, Borut DOLAR
PE VEFLON	Franc SLEMEK
Strokovne službe	Dragica SIMONČIČ, Zoran PEVEC
SINDIKAT	
- svobodni	Marin ŽAGAR
- neodvisni	Branislav JOKANOVIČ

Mira GORENŠEK

Obvezno izobraževanje zaposlenih

Vsak, ki se izobražuje za varnost pri delu pri rokovanju z nevarnimi kemikalijami bo jeseni prejel tudi literaturo, ki so jo pripravili v Službi za varstvo pri delu. Izšla bo v knjižici oziroma v zvezku, v katerem bo mogoče poglavja dopolniti ali zamenjati. Literatura bo vodnik in pripomoček pri delu vsakega zaposlenega, zato ne bi smel manjkati na nobeni delovni mizi.

Mira GORENŠEK

Pomoč pri študentskih nalogah

V Cinkarni na leto približno petim do desetim študentom pomagamo pri sestavi bodisi seminarski, diplomski, magistrski ali doktorski nalogi. Poleg tega pomagamo tudi dijakom in študentom pri praktičnem usposabljanju, da spoznajo naše delovne naloge. Nekateri študentje sestavijo zanimive naloge, ki nam jih tudi posredujejo v branje. Tokrat vam predstavljamo eno od tistih, ki so se k nam obrnili po tovrstno pomoč. Iris Skočaj je opravila raziskavo v slovenskih podjetjih, tudi v Cinkarni, kako uporabljajo internet pri tržnem komuniciranju. Raziskavo je uporabila pri magistrskem delu na Fakulteti za družbene vede. Primerjala je vsebine spletnih strani različnih podjetij v petletnem časovnem obdobju in z anketiranjem vodij tržnega komuniciranja ugotovila, da podjetja internet sicer uporabljajo, vendar pa ne izkoriščajo vseh možnosti, ki jih ta medij že zdaj ponuja. Iris je z anketiranjem dokazala veljavnost hipoteze, da bolj kot je vodja tržnega komuniciranja odprt za novosti, bolj kot uporablja nove tehnologije, večji kot je proračun za tržno komuniciranje in večji kot so pritiski potrošnikov, večja je stopnja uporabe interneta pri tržnem komuniciranju podjetja. Trdi, da se bodo v podjetjih v več začeli zavedati in uporabljati možnosti, ki jih prinašajo nove informacijske tehnologije. Hkrati pa se bodo svojih večjih možnosti začeli zavedati tudi potrošniki, ki bodo pridobili vlogo podjetjem enakovrednega soudeleženca komunikacijskih procesov.

Mira GORENŠEK

Razstrelili staro Cinkarno

Ni več stare Cinkarne, ki smo jo leta 1995 dali v uporabo Mestni občini Celje, razen treh dimnikov, ki štrlijo v nebo iz kupov ruševin. Na tem mestu bodo v naslednjih desetih letih zgradili tehnološko središče Tehnopolis, od tega prvo stavbo že prihodnje leto. V tehnološko mesto so se idejno povezali nekateri pomembni strokovnjaki, ki so vsak na svojem področju združili interese, pritegnili državna, lokalna in tuja sredstva ter 6. maja 2005 postavili temeljni kamen.

Mira GORENŠEK

Dragi bralci,

poslovanje v prvih petih mesecih se je v primerjavi z načrtovanim rahlo izboljšalo, v primerjavi z lanskim enakim obdobjem pa so prodajni rezultati celo za 8 odstotkov višji. Kaže, da se bo prodaja v juniju še nekoliko zvišala, ker predvidevamo, da bo tudi ta mesec rekorden v doseganju prodaje na domačem in tujem trgu.

Prodajni rezultati nedvomno kažejo, da bodo celotni rezultati poslovanja boljši, s tem pa tudi dobiček podjetja. Tako smo lahko v težkih gospodarskih razmerah doma in v svetu, zelo zadovoljni, saj smo tudi ob dogovorih s poslovnimi partnerji za drugo polletje tega leta rahlo zvišali cene našega glavnega prodajnega artikla pigmenta titanovega dioksida. Z zvišanjem cen bomo naš letni celotni prihodek dodatno zvišali za približno 200 milijonov tolarjev. Torej tudi za drugo polletje lahko napovemo uspešnejše rezultate poslovanja.

Ob moji primopredaji smo v prvi polovici letošnjega leta obiskali domala vse naše kupce, zato imamo pred seboj relativno jasno sliko o naši nadaljnji uspešni prodaji. Rezultati posodobitve proizvodnje pigmenta titanovega dioksida se bodo torej že poznali letos, boljše rezultate pa pričakujemo prihodnje leto, ko bo proizvodnja začela dosegati nazivno kapaciteto in se bo seveda produktivnost in rentabilnost poslovanja še izdatneje povečala.

Seveda ni odveč poudariti, da je ob tem treba tudi skrbeti in se truditi za nemoten potek proizvodnje in se racionalno obnašati na vseh nivojih, kot to znamo in zmoremo doslej.

Ob moji upokojitvi se vsem zaposlenim iskreno zahvaljujem za sodelovanje, novemu vodstvu pa želim uspešno in plodno nadaljnje delo.

Marjan PRELEC

Dve desetletji z odličnim direktorjem

Iz Uprave sestopa v zasluženo upokožitev naš »generalni«, »bos«, direktor oziroma oče Cinkarne, kakor je bil nešteto krat naslovljen, kadar je tekla beseda o njem. Marjan Prelec je posebej, uveljavil se je s svojimi značilnimi značajskimi potezami, ki ga posebej zaznamujejo, to je s predanostjo poslu, Cinkarni, trdemu delu, dobremu lobiranju, prodornostjo s t.i. naravno logiko, trmo in poštenostjo, skratka zaznamuje ga izjemna karizma, glede na starost, delovno dobo, izkušnje in bogato znanje pa je posebej tudi med slovenskimi direktorji. Skupaj sva se sprehodila po uspešnih dveh desetletjih njegovega vodenja Cinkarne.

Če strnemo zadnje dvajsetletno obdobje, v katerem je Cinkarno vodil direktor Marjan Prelec, je to zagotovo obdobje popolne prenove podjetja v sodobno, moderno rastočo podjetje, ki je kos globalizaciji in ki je utrdilo svoje mesto na svetovnem trgu. V tem obdobju so bile uspešno rešene finančne težave in odpravljeni tehnološki ter z njimi tudi ekološki problemi. Cinkarna se s stabilno in zmerno rastočo politiko vodenja uvršča med najbolj uspešne slovenske izvozne družbe.

G. Prelec, spomnimo se, da ste v Cinkarno prišel v času zaostrenih pogojev gospodarjenja, v obdobju ekonomske stabilizacije. Zaradi stalne rasti cen je kupna moč prebivalstva konstantno padala. Zmanjševalo se je povpraševanje po naših proizvodih, začele so se kopičiti zaloge, kar je obremenjevalo že tako premajhna obratna sredstva. Jugoslovanska država je sprejemala ukrepe, ki so obremenjevali nemoten potek gospodarjenja podjetij. Poleg tega so Cinkarno pestili pritiski celjske javnosti o onesnaževanju okolja.

Jasno je bilo, da moramo v teh razmerah ukrepati hitro in učinkovito. Zaradi sprememb uvoznih režimov se je bilo najprej treba usmeriti k večji oskrbi s surovinami in repromateriali, da je lahko proizvodnja potekala brez prekinitev. Opreti smo se morali na lastne sile in povečevati izvoz na konvertibilno področje. Učinkoviti smo bili tudi pri kooperacijskih poslih. Moje stališče je bilo, da ne bi smeli delati za vsako ceno, temveč proizvajati kar se da rentabilno, z nižjimi stroški ter izkoristiti vse notranje rezerve; to je, izboljšati organizacijo dela, bolje izkoristiti delovne naprave in proizvodne zmogljivosti, povečati disciplino ter izrabo delovnega časa. Opredelil sem se za investicije s hitrimi, realno pričakovanimi poslovnimi učinki. Tudi občanom v Celju je bilo treba jasno povedati, da bomo ob razvoju skrbeli tudi za ohranjanje zdravega okolja in varovali ekološko ravnotežje, vzporedno s sanacijo starih področij onesnaževanja in preprečevanja nastanka novih. Celjska javnost nas je v tej smeri vendarle podprla.

Leto 1989 je bilo leto velikih sprememb v svetu, Evropi, Jugoslaviji in Sloveniji. Veliko politične spremembe v vzhodni Evropi, zlasti Nemški demokratični republiki, kjer smo imeli velikega poslovnega partnerja.

Po padcu berlinskega zidu je nastala zmeda, iz katere smo izšli zelo uspešno. Doma smo se mučili z neuspešnimi gospodarskimi reformami, ki je prizadejalo veliko uspešnih podjetij. Oklestil jih je neusmiljen porast stroškov energije, transporta, komunalnih storitev, davkov. Novim okoliščinam smo se v Cinkarni skušali hitro prilagoditi.

Če k temu prištejemo še neizpolnjevanje odkupa pogodbenih količin titanovega dioksida od nemškega partnerja, se ni čuditi, da nam je močno padla proizvodnja in prodaja (kar za 80 odstotkov). Edini izhod je bil z radikalnimi ukrepi nižanja stroškov, boljšim delom, več proizvodni in kakovost pripeljati na evropski nivo. Z veliko odrekam in že prej zastavljeno politiko nižanja stroškov, nam je to uspelo.

Prišlo je do srbske blokade, vojne, transportnih ovir in blokade evropskega tržišča, skratka, leta težkih preizkušenj in kritičnih razmer, ki pa smo jih zadovoljivo preživeli.

Hkrati z osamosvojitvijo Slovenije smo izgubili ves nekdanji, za nas velik, jugoslovanski trg. Zavedali smo se, da je Slovenija za nas zelo majhno tržišče ter da lahko živimo in preživimo samo, če izvažamo preko 75 odstotkov proizvodnje. Da je bil položaj še težji smo morali nadomestiti velik del trga, ki smo ga izgubili v nekdanji Nemški demokratični republiki. Vse ovire, ki so stale pred nami, ne da bi si jih prej upali zamisliti, smo srečno preskočili brez posebno velikih težav. Lahko rečemo, da smo vlekli pravilne poteze in s skupnim pospešenim delom dosegli relativno dobre rezultate v proizvodnji, prodaji in kakovosti. Malce manj smo investirali, saj smo stali pred kupom neznank kako se bo razvijalo gospodarstvo v samostojni Sloveniji.

Po izgubi trgov nekdanje NDR in trgov

nekdanje Jugoslavije je prišla še svetovna in posebej evropska gospodarska recesija, ki je trajala kar nekaj let in ki nas tudi ni obšla. Svetovne cene so nihale, zato je bilo vseskozi treba delati povsem racionalno. Tako nismo zašli v težave, ki so jih preživljali v številnih podjetjih v Sloveniji.

Potrebnost je bilo vložiti veliko truda, da smo največje pretrese preživeli s pozitivnimi rezultati. V začetku devetdesetih let smo proizvodnjo prilagajali možnostim prodaje in racionalizaciji zaloga gotovih proizvodov, saj je velika vezava obratnih sredstev v zalogah zelo povečevala stroške. Po združitvi obeh Nemčij se je ves izvoz spremenil v konvertibilnega, a v okrnjenih količinah in vrednostih. Zaradi konkurence na zunanjih trgih in svetovne recesije so cene padale iz dneva v dan. Povrh tega je bila stimulacija izvoza od države zelo nizka, saj je bil tečaj tujih valut nerealen. Stalno slabšanje dohodkovnosti posameznih proizvodov je bilo vzrok, da je bilo nujno opustiti nekatere najbolj nerentabilne proizvodnje. Kljub padanju proizvodnje smo izboljšali produktivnost podjetja tudi z racionalizacijo na področju zaposlovanja in do leta 1993 znižali število zaposlenih za skoraj 600 ljudi (iz 2.322 na 1.723 delavcev). Uspeli smo postati podjetje z renomejem doma in v tujini. Če ne bi bilo tolikšnih sprememb v okolju, na katere podjetje ni imelo vpliva, bi z notranjimi ukrepi in gospodarjenjem lahko bili rezultati poslovanja ugodnejši.

Tudi po letu 1993 je bilo slovensko gospodarstvo še vedno v veliki krizi, ki se je še poglobljala. Tečaj je bil še vedno nerealen, obresti znatno previsoke, cena dela je presegala možnosti, s tem pa se je slabšala konkurenčnost na tujih trgih.

Na svetovnem tržišču, kjer se je še vedno čutila močna recesija, smo se kar uspešno uveljavljali zahvaljujoč naši agresivnosti. S proizvodnjo smo bili sicer razprodani, a močno smo morali poskrbeti za kvaliteto in solidnost v poslovanju, da nam bi poslovni partnerji zaupali na daljši rok. Ob tem da smo varčevali na vseh ravneh poslovanja ob velikem angažiranju in razumevanju celotnega kolektiva. Postali smo pretežno izvozno podjetje z nad 75 odstotki izvoza. Kljub izredno neugodnim gibanjem tečaja smo ohranili likvidnost podjetja.

Zadnje desetletje naj bi bilo boljše, saj so se gospodarske razmere umirile, svetovna recesija je pojenjala in začela se je gospodarska rast v državi. Vi ste bili še vedno zmerni optimist, ki se je zavedal, da brez ukrepov za izboljšanje ponudbe ne bo mogoče dobro poslovati.

Lahko naštejemo šest ciljev, katerim smo dosledno sledili: prilagajati proizvodnjo možnostim prodaje, nadaljevati z racionalizacijo zaposlovanja in stroškov, investirati v izboljšanje kakovosti in tistih proizvodov, ki imajo možnosti plasmaja, investirati v odpravljanje ekoloških težav, skrbeti za socialno varnost zaposlenih in poslovati s pozitivnimi rezultati. Pravzaprav smo vseskozi delali na tem, da

izkoristimo notranje rezerve in to je bilo odločujoče. Intenzivno smo pristopili tudi k povečevanju kakovosti s prizadevanji za izgradnjo sistemov kakovosti in pridobitve ISO standardov. Zares veliko smo postorili na področju modernizacije, varčevanja, racionalizacije in seveda opuščanja nerentabilnih proizvodov. Na vse to nas vstop v Evropsko unijo ni našel nepripravljen.

Po letu 2001 so prišle nove težave. Tako na tujem kot na domačem tržišču so nas neprenehoma pestili budi pritiski za znižanje cen. Recesija, katere konec smo težko pričakovali, se ni končala. Kljub temu smo intenzivno posodabljali proizvodnjo našega strateškega proizvoda.

Potrošnja proizvoda številka ena pigmenta titanovega dioksida raste po stopnji, ki je enaka ali rahlo višja od splošne gospodarske rasti. Vendar ta rast ni nikoli linearna in krize so sestavni del razvoja te dejavnosti. Z razširitvijo in posodobitvijo proizvodnje bo Cinkarna lahko prebrodila takšne krize brez večjih pretresov. Konkurenca med ponudniki titanovega dioksida je namreč izredno ostra in zahteva vedno nižje proizvodne stroške. Odločilni pri tem so stroški dela in energij. Oboje smo znižali s povečanjem obsega proizvodnje. S kvaliteto in ustrezno količino si dolgoročno zagotavljamo boljši položaj na trgu. Za dosego tega cilja je bil angažiran celotni kolektiv. Seveda gre del angažiranja pripisati varčnosti in racionalnosti na vseh nivojih poslovanja. Mislim, da se bo naša modernizacija proizvodnje titanovega dioksida pozitivno odrazila že letošnje leto, še bolj pa v prihodnjih letih. V sodelovanju z bankami in z lastnimi sredstvi nam je uspelo popolnoma udeležiti finančno zelo zahtevno modernizacijo, to je preko 80 milijonov evrov. Za velik del povečane proizvodnje pa že tudi urejen plasma na trgu. Naš delež proizvodnje v svetu želimo dvigniti na 1,5 odstotka.

Upamo, da bo v letu 2005 gospodarstvo v Evropi in svetu živahnejše. Kakšna so vaša pričakovanja?

Zadnjih nekaj let že težko pričakujemo izboljšanja svetovnih gospodarskih gibanj, zato vedno znova načrtujemo izboljšanje rezultatov poslovanja. Smo pa še vedno zmerni optimisti. Naša gospodarska rast je že zdaj visoka in upam si napovedati še višjo. Pomembno je, da smo z modernizacijo postali racionalna in rentabilna proizvodnja, ki bo v nadaljnjih letih kos globalizacijskim razmeram.

Izpostaviti morava obdobje lastninskega preoblikovanja našega podjetja, kjer smo naredili obsežno delo in naši za nas najbolj ugodno pot.

Želeli smo podjetje preoblikovati tako, da bi se za Cinkarno in vse zaposlene izšlo kar najbolje. Osnovni cilj nam je bil, da bi večina družbenega kapitala ostala v rokah cinkarnarjev, s tem pa seveda tudi odločilni vzvodi. Do neke mere nam je to tudi uspelo. Mislim, da je bilo najbolj koristno, da smo ostali skupaj, saj smo s tem zagotovili uspešnost, socialno varnost, večji razvoj in višji osebni

standard zaposlenih. Z lastninskim preoblikovanjem smo bili nekoliko bolj pozni kot v drugih podjetjih, a ker smo normalno delovali in z meseca v mesec bolj varčevali, ni bilo zaskrbljujoče. Odločitev o tem, da smo se preselili iz stare lokacije in ozemlje oddali mestni občini, se je izkazala za pravilno.

Kot gradbenik je vaša strast graditev in rušenje, zlasti pa gradnja in urejenost. Ne smete videti kakšnega kupa smeti ali razmetanega gradbenega materiala. Vsako delovno jutro ste se popeljali po Cinkarni in pregledovali kako gradbinci opravljajo svoje delo. Prav ponosni ste na tovarno, ki zdaj stoji očiščena, urejena, prenovljena, posodobljena. Prav pred kratkim ste dali porušiti še zadnjo staro stavbo Organskih barvil.

Lahko bi rekli, da smo staro tovarno porušili in zgradili popolnoma novo. Zelo veliko smo se angažirali, bil je resnično velik finančni zalogaj. Kaj vse smo postorili je videti, a omenimo nekaj večjih, na kar sem še posebej ponosen. Na prvo mesto bi postavil zadnjo naložbo v modernizacijo proizvodnje titanovega dioksida, ki je zahtevala največ finančnih sredstev, a je bila nujna za solidno prihodnost podjetja. Stare stavbe niso le kazile okolice, temveč so predstavljale odvečni strošek v smislu vzdrževanja. Nerentabilne, ekološko sporne in energetsko potratne proizvodne obrate smo morali likvidirati, pri čemer smo delavce prerazporedili skladno z mehko kadrovske politiko. Iz starega dela smo preselili in ob tem modernizirali štiri proizvodnje Valjarno, Rastne substrate, Gradbena lepila in mase in Sekundarno predelavo cinka, ki se danes razvijajo v novih pogojih. Pomemben in velik vložek je bil in še bo v dokončanje odlagališča Za travnikom. Veliko pa tudi v ekološke izboljšave obstoječih proizvodov med katerimi je treba omeniti Sulfacid napravo, ki čisti pline pred izhodom v zrak. Pri tem naj dodam, da se je splačalo investiranje v varčevalne ukrepe pri energijah ter v ekološko infrastrukturo na primer blokadni sistem za podtalnico, ki odlično deluje.

Veliko smo naredili tudi v spremljajočih dejavnostih, tu mislim na izgradnjo vzdrževalnih obratov, transportnih sredstev in upravno stavbo. Do leta 1990 smo investirali tudi v objekte skupne porabe (jedilnice, počitniške kapacitete in stanovanja). Bila je še cela vrsta posodobitev od mešalnice in pakirnice rastlinskih zaščitnih sredstev, obrata utekočinjenega ogljikovega dioksida, gumarne, tiskarskih plošč, do razvoja proizvodnje praškastih lakov in master-batchev ter obnovo proizvodnje purpena. Veliko je bilo postorjenega na področju informacijske opreme. Vse te in še več drugih investicij so izboljšale pogoje dela.

Čaka pa nas še uresničitev projekta za suho odlaganje sadre.

Posebej pomembno se mi zdi izpostaviti področje varovanja okolja. Cinkarna je bila ob vašem prevzemu onesnaževalka, in tedaj ni nihče videl hitre rešitve tega položaja. Vi pa ste jo?

Takrat smo imeli kar tri velike vire onesnaževanja: proizvodnja titanovega dioksida, proizvodnja žveplove kisline in energetiko. Že v nekaj letih smo te najhujše vire odpravili. Vgradili smo sodobne naprave za odžvepljevanje. V istem času smo se temeljito lotili odprave onesnaževanja pri proizvodnji žveplove kisline. Opustili smo proizvodnjo žveplove kisline iz ferosulfata in pirita, proizvodnjo iz čistega žvepla pa obdržali in jo temeljito posodobili. Izpeljan je bil še prehod kurjenja na zemeljski plin, kar se je vse skupaj poznalo pri meritvah. V petih letih smo onesnaževanje z žveplovim dioksidom zmanjšali za več kot petkrat. Zdaj lahko rečemo, da so naši izpušni plini merjeni nižje od dovoljenih in so primerljivi s precej strogim merilom Evropske unije. Z vsemi posegi se je znatno zmanjšal delež baznih proizvodenj v korist predelovalnih. Ne nazadnje smo z modernizacijami tudi vizualno olepšali in uredili okolje znotraj tovarne.

Glede na vse kar ste prispevali ali bi lahko rekli, da bo Cinkarna uspešna tudi po vašem odhodu? Če se bodo seveda držali vaših nasvetov.

Poroštvo vsemu temu je dajala velika mera treznosti in enotnosti kolektiva, kolektiva z veliko pripadnostjo svojih članov, ki pošteno delajo in mislijo. Zato v ta kolektiv iskreno verjamem.

Vodenje sem predal mlajšemu kolegu. Njemu in sodelavcem svetujem naj mislijo s svojo glavo, od nas starih mačkov pa naj poberejo tisto najboljše. Pomembno je, da so strpni, da dojemajo stvari globalno, da so zmožni konstruktivnega dialoga, da so človeški. Vodijo naj politiko zmerne vendar stabilne rasti in kljub novodobni tendenci po doseganju čim višjih dobičkov naj ne pozabijo, da je vodilo vsega – tudi poslovanje – človek. Jaz sem imel vse niti v svojih rokah, nisem pustil razmetavati z denarjem, in to se je obrestovalo.

G. Prelec, s svojo delavnostjo in odločnostjo ste Cinkarno popeljali k zanesljivo zastavljenim ciljem, opravili ste ogromno delo. V kolektivu vas bomo pogrešali predvsem zato, ker ste bili do delavcev poštene in človeški.

Demokracija ima pri meni svoje meje. Kadrovsko politiko sem gradil na identifikaciji zaposlenih s tovarno. Zavedam se, da kulture družbe in z njo povezanih notranjih vrednot ni mogoče kupiti, ampak jih je treba razviti. Živeti je treba za podjetje. Zaposlene sprejemam kot ustvarjalni potencial in kapital, torej delam za dobro zaposlenih.

Pogovarjala se je Mira GORENŠEK

Nepogrešljiva desna roka

Iz Uprave sestopa v zasluženo upokožitev človek, ki tovarno danes najbolj pozna, največ o njej ve, tudi tiste skrite ali ostalim prikrite stvari.

Vilibald Raznožnik, univ. dipl. inž. kem. v Cinkarni služi preko štiri desetletja in je bil tako rekoč desna roka generalnim direktorjem v tem času. Uspešno je obvladoval proizvodnjo in vse dejavnosti, ki so nujne za njen potek. Kot tehnični direktor je vodil in povezoval proizvodnje, vzdrževanje in energetiko, varstvo okolja in varstvo pri delu. Bil je nepogrešljiv pri razvoju novih proizvodenj, zlasti pigmenta titanovega dioksida in pri obstoječih posodobitvah. V njem lastnem žargonu nam je postregel s pregledom svojega delovnega obdobja.

Cinkarna je vaš »drugi« dom, dolgo življenjsko obdobje. Začetek sega v leto 1962.

Ko sem pred – no ja, še ne tako dolgo nazaj – prišel vprašat v Cinkarno, če imajo zame kaj dela – "sprobam sem že Aero", pa mi po vojski ni bilo do tega, da bi se vrnil tja – mi je pokojni inž. Čeh, takratni generalni direktor, dejal sledeče: "Nekaj časa boš delal v kemiji, razumeš, potem pa boš gradil kakšno novo fabriko". Prepričan sem, da je s podobnimi besedami sprejemal vse nove inženirje, ampak meni se je prerokba uresničila.

Mnogo stvari se je v vašem delovnem obdobju spreminjalo in vplivalo na tokove razvoja. Kaj menite danes ob pogledu na preteklost, ali je bilo prav, da je bilo tako in kaj bi se lahko zgodilo, če bi bilo drugače?

O stari dobri Cinkarni, v katero sem takrat vstopal, je treba reči sledeče: že od nekdaj je bila solidna firma, ki je preživela in previharila mnogo režimov in lastništev in kot taka je iz leta v leto ustvarjala osnovo za to, kar je danes.

Tu sem v prvih mesecih službovanja spoznaval splošno kemijsko tehniko takratnega nivoja, ki je bil za evropska merila sila skromen. Možnosti za modernizacijo so bile zaradi vpetosti v režim, ki Slovenije glede razvoja prav gotovo ni favoriziral, zelo omejene, dostop do deviz pa je bil ravno tako restriktiven. Vendar so Cinkarnarji te pomanjkljivosti nadomeščali z mnogo iznajdljivosti, zagnanosti in dobre volje. Takrat sem si ogromno znanja in izkušenj pridobival v vsakdanjih stikih z ljudmi, kajti dokumentiranega je bilo relativno zelo malo.

Ker je bila Cinkarna pomemben proizvajalec žveplove kisline, so njeni vodilni ljudje ves čas razmišljali, kako bi na njej vertikalno zidali

akumulacijo in tako se je porodila ideja o titanovem dioksidu.

Inž. Čeh je imel v Franciji prijatelja gospoda Denivella, viteza Legije časti, ki je bil predsednik in generalni direktor družbe Thann et Mulhouse in nanj se je obrnil, da bi nam prodal know-how za proizvodnjo titanovega dioksida. Dobil je pozitiven odgovor in leta 1964 je prišlo do podpisa prve pogodbe s Francozi.

Proizvodnja titanovega dioksida je bila tisti imperativ za katerega vam je najbolj bilo srce?

Po dekretu sem bil dodeljen investicijski grupi in takrat sem se prvič поблиže seznanil s tem proizvodom in z moderno kemijsko tehniko.

Toda Jugoslavija je zabredla v krizo in z uvedbo gospodarske reforme so bili vsi večji investicijski projekti zaustavljeni.

Z novim dekretom sem bil prestavljen nazaj v proizvodnjo, tokrat na področje metalurgije. Moram priznati, da je to bil zame precejšen šok, ker sem se preko noči znova znašel v tehnično podobno skromnem okolju kot pred tem v kemiji. Svetla izjema je bila takrat prva cinkarniška moderna pražarna v vesi (tehnika "fluosolids roasting") in prva kontaktna kislina.

Toda Cinkarna se nikoli ni sprijaznila z vsiljenim preklicom investicijskih načrtov. Sledila je najprej epizoda z morebitnim prevzemom projekta umetnih gnojil iz dediščine velenjskega EKK, malo kasneje pa se je iz Vzhodnega Berlina javil potencialni "kompanjon", g. Weber, generalni direktor koncerna Lacke und Farben. Imel je denar in velike potrebe po kvalitetnem belem pigmentu, kakršen je titanov dioksid, zaradi embarga na visoko tehnologijo pa ni imel dostopa do znanja

o njem. Zaradi usklajenih interesov je logično sledil podpis pogodbe o skupnem vlaganju med Cinkarno in KLF in od aprila 1968 dalje je bil moj curriculum vitae neločljivo povezan s titanom, najprej kot gospodar investicije, nato pa kot direktor obrata.

Manjkala je le še malenkost: denar na naši strani in Cinkarna ga je pričela po vesoljni Jugi praskati na kup za svojih 51 odstotkov. Uspelo je po petih letih inž. Klingerju in on je drugi zaslužni mož za to, da ta tovarna obstaja.

Res je, da je kar lep čas marsikateri Celjan, mejaš ali ribič, pa žal tudi kakšen Cinkarnar, želel, da nam nikoli ne bi uspelo, toda upam si trditi, da brez pigmenta titanovega dioksida danes Cinkarne ne bi bilo več. Konec sedemdesetih let je namreč zaradi nekonkurenčnosti pirometalurškega pridobivanja cinka ugasnila zadnja topilniška peč in prenos težišča dela v kemijo se je izvršil dobesedno pet pred dvanajsto.

Kot titanovec sem nato služil naslednjima dvema generalnima direktorjema in v tem času so Cinkarnarji začeli o titanu razmišljati drugače, Celjani pa še ne.

Resnici na ljubo je treba reči, da je našim vzhodnonemškimi partnerjem bilo predvsem do pigmenta, manj pa do tega, da bi ga proizvajali na okolju prijaznejši način. Zato je v začetku osemdesetih let Cinkarna morala do skrajnosti zaostri odnose z njimi, da bi jih prisilila v paritetno financiranje okoljevarstvenih ukrepov.

Ostali del zgodbe je bolj ali manj znan – prišel je inž. Prelec in Cinkarni pričel dajati novo podobo. Zbral je ekipo ožjih sodelavcev in vanjo povabil tudi mene. Priznam, da sem bil izredno polaskan, čeprav me je bilo pošteno strah in niti sanjalo se mi ni, da bo ta spreaga držala do današnjih dni.

To so bila leta prilagajanja vedno novim zaostrovanjem pogojev gospodarjenja v stari Jugi.

Nato smo bili priče njenemu razpadu in spremembi režimov v celi vrsti držav na širšem prostoru Vzhodne Evrope. Podirala so se nam tradicionalna tržišča, Slovenija pa se je vedno izraziteje odpirala tuji konkurenci ob na momente nerazumljivi in nerazumni tečajni politiki nacionalne banke. Obdržati se v takšnih vratolomnih razmerah je bil podvig, ki dokazuje, kako trdoživa je Cinkarna pod taktirko dobrega vodje.

Posredovali ste tudi kot odgovoren za stike z zunanjim svetom, tudi tistimi največjimi nasprotniki razvoja tovarne. In pri tem niste imeli dlake na jeziku, ste pa stvari vselej speljali taktno.

Žal je treba reči, da Celje, to je ožja družbena skupnost, v kateri živimo in ustvarjamo, nikoli ni imela prijazne besede za Cinkarno, čeprav kar pomembnemu številu občanov in njihovim družinam reže spodoben kos kruha. Zaradi tega negativnega odnosa do nas, smo se za

preživetje morali tolči ne samo na tržišču, ki je pregovorno neizprosno, temveč tudi z vsemi domačimi lažnimi preroki, ki so ne glede na režim udrihali in še udrihajo po nas. Od nekdanjih velikih gospodarskih sistemov smo na širšem celjskem območju preživeli le mi. Pa ne samo preživeli. Ob tem, da smo požagali vse suhe veje, kot je inž. Prelec slikovito imenoval vse tisto, kar ni imelo ekonomskega ali ekološkega rezona za obstoj, smo vse obetavne proizvodnje temeljito obnovili in modernizirali in na prelomu tisočletja zastavili najzahtevnejši projekt preteklih 20 let, to je razširitev in posodobitev tovarne Titanov dioksid.

Z realizacijo tega projekta bo Cinkarna lažje prenašala konjunkturalne oscilacije in bolj obvladovala tveganja na področju varovanja okolja, zaposlenim nudila večjo socialno varnost in boljše pogoje dela, lastnikom pa dajala debelejši donos.

Kaj je po vašem mnenju za prihodnost Cinkarne najpomembnejše?

Cinkarna je vendar nedokončana zgodba. Je skupek dejavnosti, ki so vsaka v drugi fazi življenjskega cikla, kar postavlja tudi novo vodstvo pred komplicirane odločitve. Ampak – Cinkarna so ljudje, ki so pod dobrim vodjem sposobni premikati gore. To sem spoznal sam in zato sem vsem mojim sodelavcem – v ožjem in širšem krogu – neskončno hvaležen. In ker vem, da so novi krmarji prav tako Cinkarnarji z dušo in telesom, jim lahko le iskreno želim obilo uspeha – pa mirno morje in nič politike v hišo!

Foto: Mira GORENŠEK

Novo odličje za ustvarjanje

Letos je območna gospodarska zbornica Celje že petič zapored podelila priznanja in diplome najboljšim inovatorjem v celjski regiji. Cinkarna je bila med zlatimi nosilci in zlato priznanje za inovacijo v letu 2004 je prejel mag. Pavel Blagotinšek.

V Mali kongresni dvorani Celjskega sejma je 15. 4. 2005 Pavle Blagotinšek prejel odličje

Sušilnik za predsušenje gela pred kalcinacijo

»Človek, ki premakne goro, začne s prenašanjem majhnih kamenčkov«, pravi kitajski pregovor. Govor je o posamezniku, o moči, ki raste iz majhnega, o vztrajnosti, o uspehu. Mislimo seveda na inovatorja. Posameznika, ki vedno išče, razmišlja, spreminja, pada in se pobira ter začneja znova, ker verjame ne besedam, ampak udejanjanju svojih zamisli. Kaj pa okolje? Ga opazi in spodbuja, mu pomaga? Ga vsaj pohvali?

GZS Območna zbornica Celje jih povabi, da se predstavijo in se jim zahvali. Želi, da dobijo posnemovalce in da jim širše okolje omogoča dobre razmere za delo. Razvoj je odvisen od njih in priznajmo jim to. Zaslužijo si. Zato jim vsako leto podeljujejo priznanja. Letos jim jih je izročil Jože Žrimšek, v.d. generalnega direktorja za informacijsko družbo na Ministrstvu za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo.

Na letošnji razpis je prispelo 15 predlogov, med njimi tudi tokrat iz Cinkarne; zbornična komisija pa je podelila dve zlati, štiri srebrne in tri bronasta priznanja. Mag. Pavel Blagotinšek je prejel zlato priznanje za inovacijo Tehnologijo predsušenja gela pigmenta titanovega dioksida pred kalcinacijo.

Ob podelitvi je Pavle Blagotinšek povedal, da je nova tehnologija predsušenja gela ključnega pomena za realizacijo modernizacije proizvodnje pigmenta titanovega dioksida. S tem je povečana zmogljivost kalcinacijskih peči za 40 do 50 odstotkov. Stroški realizacije pa so manjši za polovico kot bi bili v primeru nabave novih kalcinacijskih peči. Pri tem je poudaril, da je inovacija sad timskega dela sodelavcev na razvoju in realizaciji ter da priznanje, ki ga je prijel, pripada vsem v timu.

Mira GORENŠEK
Foto: Riko MLEKUŽ

Brigita Koklič opravila doktorat

Konec leta 2004 je Brigita Koklič na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo v Ljubljani uspešno opravila zagovor doktorskega dela z naslovom Optimizacija vzorčenja in spektroskopske analize zlitine baker-titan-cinka in si pridobila naslov doktor kemijskih znanosti. Mentor doktorskega dela je bil prof. dr. Marjan Veber, dekan FKKT.

»Ko posije sonce, so ljudje dobre volje. Takrat mislijo, da vedo, zakaj živijo. Takrat pozabijo na skrbi in začutijo nov zagon in voljo do življenja. Takrat vedo, da so. Da obstajajo. In takrat jih začutijo tudi drugi. Njihovo pozitivno energijo. Želim si navzgor. Če verjamete vase, ni omejitev. Kar lahko stori nekdo drug, lahko tudi jaz. Želim si, da bi pustila za seboj nekaj. Sled. Želim si, da bi tudi takrat, ko me ne bo več, vedeli, da sem bila tu.« Ta misel spremlja Brigito Koklič, ko se podaja novim ciljem naproti. Enega od svojih mnogih je dosegla lani septembra, postala je doktorica kemijskih znanosti.

Kemija je njen konjiček že iz osnovne šole, saj je vse svoje šolanje posvetila tej smeri, tako na srednji šoli kot univerzi. Tako kot je zvesta kemiji, je zvesta tudi Cinkarni, saj tu slušbuje od leta 1993 sprva kot vodja Metalurškega laboratorija, od leta 1999 pa kot koordinatorka področja Službe kakovosti.

Na delovnem mestu se ukvarja s koordinacijo dela med laboratoriji, s spektroskopijo in drugimi področji. Odgovorna je za ohranitev certifikata ISO 9001:2000, za širitev certifikata na PE Kemijo Celje, koordinirala pa je tudi aktivnosti v zvezi s pridobitvijo akreditacije laboratorija Cinkarne po standardu SIST EN ISO / IEC 17025. V začetku leta 2005 je uspešno opravila preskus znanja o poznavanju sistemov vodenja kakovosti in postala registrirana presojevalka po ISO 9001: 2000 pri BVQI.

Tudi doktorsko nalogo na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo, smer analiza kemija, z naslovom Optimizacija vzorčenja in spektroskopske analize zlitine baker-titan-cink je izbrala v smeri svojega dela, saj se od prvega dne v Cinkarni ukvarja s spektroskopijo in merilno negotovostjo. »V Metalurgiji so kupili aparat za določitev vsebnosti elementov v titancinku. Ker gre za procesno kontrolo, je bilo potrebno pridobiti čim bolj pravilne rezultate v čim krajšem času. Ker so bili neprestano prisotni dvomi v pravilnost rezultatov od

metalurgov, sem se odločila raziskati, kako natančni in točni so rezultati analiz titancinka, pridobljeni s spektrometrom. Za to sem uporabila statistično metodo SIMPLEX, s pomočjo katere pridemo do optimalnih rezultatov v zelo kratkem času z malo ponovljenimi preskusi,« pojasnjuje.

V drugem delu naloge je raziskala, kolikšen je prispevek k negotovosti zaradi vzorčenja. Znano je namreč, da mora biti vzorec, ki ga analiziramo, homogen. Ob določitvi elementov s spektrometrom LECO GDS-750 je narava meritve takšna, da se pri njej porabi le nekaj nanogramov vzorca. Vzorec pa predstavlja saržo, težko 2500 kg. Homogenost vzorca je torej v tem primeru zelo pomembna. Vprašanje je torej bilo, kako odvzeti vzorec, da bo prispevek merilne negotovosti zaradi vzorčenja čim manjši. Problematiko vzorčenja cinka je raziskala z uporabo Placket-Burmanovega eksperimentalnega načrta.

Izsledki naloge pomagajo pri ustrezni izvedbi analize s spektrometrom LECO GDS-750 in pomagajo izvajati vzorčenje proizvoda, tako da je vzorec ustrezen predstavnik celote. Tako lahko zagotavljamo, da je rezultat analize pravilen in dovolj natančen. Raziskava pomeni pomemben prispevek k poznavanju vplivov na vzorčenje titancinka kot tudi poznavanje optimiranja analize in delovanja spektrometra, kar zanima raziskovalce iz vsega sveta, ne le iz Slovenije.

Rezultate raziskave smo objavili v reviji Journal of Analytical Atomic Spectroscopy, v volumnu 18, v 2. izdaji, v članku z naslovom »Optimization of lamp control parameters in glow discharge optical emission spectroscopy for the analysis of copper-titanium-zinc alloy using the SIMPLEX method«. Del raziskav je bil predstavljen tudi v reviji Accreditation and Quality Assurance, v volumnu 8, v številki 3-4, aprila 2003, v članku z naslovom »Influence of sampling to the homogeneity of Cu-Ti-Zn alloy samples for the analyses with glow discharge optical emission spectroscopy«. Pri raziskavah je sodeloval tudi prof. dr. Jure Zupan, sedanj minister za visoko šolstvo, ki predvsem podpira večje sodelovanje med

*Brigita Koklič
na svečanosti razglasitve doktoratov*

inštituti in industrijo ter si želi več povezav na tem področju kot tudi več prenosa znanja med temi ustanovami.

Kako naprej? »Želim si, da bi prišla na vrh, kjer koli pač je, ob podpori pozitivno mislečih ljudi. V naši okolici je takšnih ljudi precej. Veliko je potenciala tam, kjer ga mnogi niti ne vidijo. Potrebno ga je poiskati, primerno motivirati in ustrezno predstaviti. Potrebno je vedeti, da je vsak posameznik pomemben. Nihče ni samo slab ali samo dober.«

Mira GORENŠEK

In tako se vse enkrat konča...

Ko smo konec leta 2003 začeli z deli na rekonstrukciji Stavbe 1 in vključujočimi tehnološkimi postopki Filtracija črne raztopine, Večnamenska oprema in Hidroliza, smo rdečo črto za zaključek del potegnili v avgustu 2005.

Pogled na linijo petih novih hidrolizerjev

Toplotna postaja za koriščenje odpadne toplote

Le dobrih šest mesecev je bilo potrebnih, da smo ob sočasni redni proizvodnji končali prvo fazo načrtovanih del. Druga faza, ki je prinesla glavni rezultat, se je zaključila pet mesecev kasneje in tako smo v letu 2005 nadaljevali le še z deli za **povečanje obratovalne varnosti, izboljšanje gospodarnosti, obnovo stavbe kot zaključene celote ter urejanjem potrebne dokumentacije.**

Filtracija črne raztopine po šestmesečnem poskusnem obratovanju še vedno navdušuje z rezultati. Izdelek v celoti ustreza postavljenim ciljem. Projekt je končan z zaključnim poročilom in opravljeno validacijo uporabnika.

V sklopu večnamenske opreme, predvsem zaradi obremenjenosti izvajalcev, ni povsem zaključen le del namenjen za raztapljanje odpadne opreme. Zagon načrtujemo še pred koncem junija.

Maja smo v redno proizvodnjo vključili še peti hidrolizer. Izdelek v osnovi ustreza postavljenim ciljem, a zahteva še nekaj izboljšav pred dokončno validacijo.

Na področju izboljšanja gospodarnosti so sočasno potekale štiri vrste aktivnosti:

Zmanjšanje porabe pomožnega filtracijskega sredstva

S sistemom za vodenje smo predvideli možnost izvajanja filtracije brez naplavljanja. V času poskusne proizvodnje smo ugotovili, da naplavljanje sicer pozitivno vpliva na življenjsko dobo platen, a strošek za pomožno filtracijsko sredstvo tega niti približno ne pokrije. Prihranek v tem primeru znaša (odvisno od filterabilnosti raztopine) 5.000.000 do 48.000.000 tolarjev /leto.

Še zadnji pogled na transportni trak, ki je skoraj tri desetletja vozil zmleto rudo v silose na Razklopu

Zamenjava vrste pomožnega filtracijskega sredstva

Potrdili smo smiselnost zamenjave abrazivnega perlita z lesno moko. Poleg manjše abrazivnosti je, zaradi nižje nabavne cene in manjšega potrebnega dodatka, ocenjen letni prihranek med 3.600.000 in 7.200.000 tolarjev/leto.

Daljinsko spremljanje porabe zemeljskega plina

*Moje zadnje delo na tem projektu mi je
bilo v največje veselje – pisanje imen mojih
neprecenljivih sodelavcev*

Uporaba tesnilne vode črpalk za pranje cevovodov

Z izvedbo sistema za zbiranje tesnilnih vod črpalk na Filtraciji črne raztopine smo omogočili zmanjšanje porabe sveže vode, s katero se sicer perejo posode in cevovodi na Črnem delu.

Uporaba vročih kondenzatov

Z ločenim projektom postavitve toplotne postaje smo omogočili koriščenje odpadne toplote in posredno segrevanje črne raztopine red Hidrolizo.

Stavba 1 kot celota je skoraj dokončno obnovljena. Zamenjane so pohodne pločevine, obnovljena keramika, fasada in streha, odstranjena stara odvečna oprema. Še nekaj zadnjih pleskarskih del in hiša bo kot nova.

1. junija – tri mesece pred postavljenim rokom – smo na našem zadnjem projektnem sestanku predali tudi večji del dokumentacije.

Za hiter zaključek del, za kakovosten rezultat in dobro počutje pri delu gre pohvala in zahvala mnogim ljudem. Nekaj najbolj zaslužnih naj vam razkrije naš zadnji skupni predmet dela.

Tekst in foto:
Nikolaja PODGORŠEK SELIČ

MRP Cinkarna: Mesečni pregled odjema zemeljskega plina
od 1. 1. 2002 do 3. 12. 2004.

Cinkarna se napaja z zemeljskim plinom iz nizkotlačne merilno regulacijske postaje - MRP CC 3/1, ki je napajana iz mestnega 3-barskega omrežja, katerega upravljaalec je Energetika Celje. Lastnik MRP CC 3/1 je Geoplina Ljubljana.

Sedanji položaj nam skladno s pogodbo med Cinkarno in Geoplino narekuje popis števnih stanj v MRP CC 3/1, dnevno ob 8. uri. To v praksi pomeni, da so bili potrebni vsakodnevni izhodi v tako imenovani stari del Cinkarne, kjer je locirana MRP CC 3/1. Tako nismo vedeli, kaj se je dogajalo s porabo plina vmes (v 24 urah), ko lahko že presežemo pogodbene količine. Prekoračitve pogodbenega dnevnega odjema se od dobavitelja Geoplina zaračunavajo v skladu z določili Tarifnega sistema za dobavo zemeljskega plina tarifnim odjemalcem na prenosnem omrežju. Prekoračitve so še posebej prisotne ob izpadih »S« kisline, ko je potrebno zagotavljati paro iz parnih kotlov Energetike in v zimskem času, ko je poraba in nihanje porabe toplotne energije za potrebe ogrevanja in tehnologije zelo veliko. Strošek ene prekoračitve je tudi več milijonov tolarjev, kar pomeni, da je smiselno investirati v stalni nadzor porabe zemeljskega plina.

Ker imamo v kotlarni dva parna kotla, lahko enega kurimo z ZP (zemeljskim plinom),

druga pa z ELKO (ekstra lahkim kurilnim oljem), tako da pogodbenega dnevnega odjema za zimsko obdobje (v letu 2005 je to 72.000 Sm3/dan) ne prekoračimo. Večji problem so nenadni ali dolgotrajni izpadi »S«-kisline, ki so težje obvladljivi.

Energetika Celje si je s pomočjo firme Genere Lynks že napravila nadzor nad vsemi MRP, ki jih pokriva, zato, da ne plačujejo prekoračitev, ki so izredno finančno neugodne za tistega, ki jih povzroča.

Sistem za daljinsko spremljanje porabe zemeljskega plina teče kot spletna aplikacija na strežniku Energetika.net. Osebe naročnika jo dosega z uporabo pisarniških računalniških (spletni brskalniki) ali pa tudi na GSM aparatih (SMS,WAP).

V Cinkarni smo se odločili, za mesečni najem omrežne podatkovne storitve Gema in sicer:

Osnovni paket – funkcionalnost:
na osnovi časovnega intervala (urni, dnevni, tedenski, mesečni, letni) prikaže podatke o odjemu, maksimalnem urnem in dnevnem odjemu v izbranem časovnem obdobju.

Operativni paket – funkcionalnost:
optimiranje dnevne konice na osnovi
maksimalne dnevne porabe in statistična
dnevna napoved na osnovi dosedanjih porab.
Vseh uporabniku dosegljivih funkcij je kar 18.

MRP Cinkarna: Mesečni pregled odjema zemeljskega plina od 1. 1. 2002 do 3. 12. 2004.

V skladu s spremembami Energetskega zakona je potrebno z julijem 2005 Geoplinu dnevno napovedovati odjem zemeljskega plina. Geoplin bo stimuliral točnost napovedi dnevnega odjema kupca v območju tolerance napovedi 3 %. Prevelika odstopanja pa seveda dodatno zaračunal. Pričakujemo, da nam bo aplikacija Gema v veliko pomoč pri doseganju ustreznih prihrankov.

Sicer pa je v je rabo energije potrebno vpeti vse pore energetskega menedžmenta, kar se razume kot uspešno medsebojno sodelovanje pri vodenju in motiviranju zaposlenih za varčevanje z energijo. Potrebe skupnega pristopa so zasnovane trodimenzionalno: informacijskem menedžmentu (spremljanje podatkov, merjenje, analize in odločanje), investicijami v tehnologijo (tako na področju energetike, kot na področju proizvodnih tehnologij) in udeležbo ljudi (ki vdihnejo življenje ostalim dveh dimenzijam).

Vse aktivnosti so naravnane kot ciljno spremljanje rabe energije (M&T-Monitoring in Targeting). Rezultati so vidni kot: večji prihranki energije, boljša koordinacija menedžmenta, manjši proizvodni stroški, boljše preventivno vzdrževanje, boljše kvalitete izdelkov, pospešeno odpravljanje energetskega izgub. Evidentirani prihranki energije se gibljejo med 5 in 15 %, v nekaterih primerih tudi več kot 25%. To mora biti stalna naloga nas vseh.

Branko STARIČ

Novi projekti – Nova priprava vode

Ravno v času pisanja tega članka se opravljajo zagoni v novi pripravi vode, ki je po obsegu eden večjih projektov v okviru projekta P5.6 v Cinkarni Celje.

Pogled na celoten objekt priprave vode

Na zajetju reke Hudinje Nivo ob Bežigrajski cesti smo investirali v izgradnjo novega sistema črpanja.

Zajetje reke Hudinje za črpališče Nivo

Sprememba tehnologije, pri čemer se je na črpališču ukinil proces bistrenja, je zahtevala precejšnje posege. Na novo je vgrajena vsa strojna, elektro in ARM oprema za potrebe črpanja vode v Cinkarno. Napravljene so tudi nove cevovodne povezave s starim črpališčem, preko katerega smo v času izgradnje novega črpališča nemoteno oskrbovali tovarno s surovo vodo. Ker smo ob ogledu Železarne Acroni ugotovili, da je smiselno postaviti tudi filter za grobo filtracijo pred vstopom v novi cevovod za surovo vodo; smo se odločili, da ga vgradimo tudi na črpališču Nivo.

Novo črpališče Nivo

Napeljali smo nov cevovod za surovo vodo od črpališča Nivo v novo pripravo vode, ob njem pa tudi električne in optične povezave, ter povraten cevovod za bistro vodo iz nove priprave vode v PE Kemijo.

Cilj optimizacije energetskega menagmenta dobave voda je, da se ukine uporaba surove vode za enkratno uporabo za potrebe hlajenja. Sisteme hlajenja je potrebno optimirati z izrabo voda v zaprtih krogotokih. Iz tega vidika je v izvedbi projektna naloga: Optimizacija voda v PE Metalurgija, ki bo končana v letošnjem letu.

Za potrebe procesa bistrenja v surovo vodo dodajamo apneno mleko (za nastavitev optimalne pH vrednosti), aluminijev sulfat (za koagulacijo) in flokulant (za nastajanje flokul, pospeševanje usedanja in s tem povečanje bistrosti vode). Vsi dodatki se dovajajo s cisternami, dodajanje je avtomatizirano.

Pretakanje aluminijevega sulfata na novem pretakališču

V prvi mešalnik se poleg surove vode dodaja še koagulant in apneno mleko. V drugem mešalniku se tako pripravljeni vodi dodaja še flokulant. Iz drugega mešalnika se voda prosto preliva v bistrilnika.

V bistrilnikih potekajo procesi: flokulacije, ločevanje motne in bistre vode, sedimentacija mulja in ločevanja mulja. Bistra voda se preliva v rezervoarje; od tu pa v nadaljne procese.

Sistem bistrenja surove vode

Odvečna gošča iz bistrilnikov se črpa v filtrsko stiskalnico, kjer se filtrira. Stisnjen mulj (najmanj 50% suhe snovi) se odlaga v kontejner in vozi na odlagališče nenevarnih odpadkov.

Bistrena voda se iz črpališča vodi večinoma na filtracijo. Štirje večslojni filtri (vsak ima po štiri sloje peska in hidroantracita) popolnoma

avtomatsko odstranjujejo nečistoče iz bistrane vode. Avtomatsko je tudi protitočno izpiranje filtrov z vodo. Vsa izpiralna voda se vodi nazaj v bistrilnike, kar pomeni bistveno izboljšavo glede na dosedanje stanje, ko smo to vodo izgubili.

Rezervoarji in črpališče filtrirane vode

Filtrirani vodi se karbonatna trdota izloči v procesu dakarbonatizacije.

Sistem za regeneracijo demi in deka kolon

Šibko kisli ionski izmenjevalniki se regenerirajo z raztopino žveplene kisline. 33% H_2SO_4 ali takoimenovano akumulatorsko kislino dobivamo po novem dvoplaščnem cevovodu (prvem v Cinkarni!) iz obrata »S« kislino in jo skladiščimo v dnevnih rezervoarjih.

Skladišni rezervoarji za 50%NaOH in 33% H_2SO_4

Po šibko kislem izmenjevalniku sledi desorpcija (odplinjevanje) CO_2 na odplinjevalnikih.

Odplinjevalniki CO_2 po procesu dekarbonatizacije

Rezervoarji in pretakišče dekarbonatizirane vode

Dekarbonatizirana voda se črpa na hladilne stolpe in v nadaljni postopek demineralizacije. Pri demineralizaciji imamo opravka s sledečimi napravami: kationski izmenjevalniki (močno kisli), anionski izmenjevalniki (močno bazični), regeneracijskimi enotami, naprava za pranje smole, nevtralizacijskem bazenom in rezervoarji za skladiščenje kemikalij (50%NaOH in 33% H_2SO_4).

Sistem demineralizacije

Prvo polnjenje demi kolon z ionsko maso

NOVI PROJEKTI

Proces demineralizacije predstavlja zadnjo fazo nove priprave vode. Od tu se demi voda samo še črpa h končnim uporabnikom (proizvodnja TiO_2 , parni kotli).

Pretakališča demi vode

Preizkušanje centralnega nadzornega sistema

Celotni proces se krmili iz CNS v komandni postaji Energetike.

Tekst in foto:
Branko STARIČ

Sistem okoljevarstvenega vodenja organizacij - EMAS

Zakon o varstvu okolja, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS št. 41/2004, je poenoten z zakonodajo EU; zato za okoljevarstveno vodenje organizacij v 32–34. členu določa EMAS, o ISO 14001 Zakon o varstvu okolja ne govori.

V čem je pravzaprav razlika?

V Uradnem listu EU, L114/2001 je bilo objavljeno: Regulation No. 61/2001 of the European parliament and of the Council of 19. march 2001 allowing voluntary participation by organisations in a Community eco-management and audit scheme (EMAS), ki določa, na kakšen način lahko organizacije vzpostavijo sistem, na kakšen način ta sistem certificirajo, kakšen logo smejo potem uporabljati in kdo so tisti, ki sistem preverjajo. Sam sistem se od ISO 14001 ne razlikuje dosti. Vendar so razlike pomembne in bistvene.

Pri EMAS, mora biti onesnaževanje okolja samo v predpisanih okvirih. Firma mora izdati izjavo in certificiranje je obvezno. Firma pridobi pravico uporabe loga, s čimer dokazuje, da je njeno delovanje okolju primerno.

ISO 14001 pa daje napotke za postavitev sistema, onesnaževanje je načelno lahko prekomerno, vendar morajo v tem primeru biti v sistemu postavljeni elementi izboljšanja stanja, certificiranje je neobvezno. Na kratko: sistem ISO 14001 je bistveno manj obvezujoč, dosti bolj ohlapen. ISO 14001 je zato priporočljiv, dokler firma še prekoračuje dovoljene vrednosti, pravo težo pa ima EMAS. Pogosto je EMAS nadgradnja ISO 14001. Do sedaj je v Sloveniji edina firma z EMAS certifikatom, »Gorenje, d.d.«, ki pa je tudi pomemben kupec praškastih lakov PE Kemija Mozirje.

Za boljšo predstavo pomena EMAS, podajam prepis 32. člena ZVO-1.

32. člen ZVO-1

(sistem okoljevarstvenega vodenja organizacij)

(1) Za spodbujanje primernejšega ravnanja z okoljem in obveščanja javnosti o vplivih njihovih dejavnosti na okolje ministrstvo omogoča gospodarskim družbam, samostojnim podjetnikom posameznikom, zavodom in drugim organizacijam ali njihovim delom ali povezavam (v nadaljnjem besedilu: organizacija) vključevanje v sistem EU za okoljevarstveno vodenje organizacij (v nadaljnjem besedilu: sistem EMAS).

(2) Pogoji, ki jih mora izpolnjevati organizacija za vključitev v sistem EMAS, so določeni s predpisi EU, ki se nanašajo na sistem EMAS.

(3) Organizacija zaprosi ministrstvo za vključitev v sistem EMAS z vlogo, ki mora vsebovati dokumente in dokazila o tem, da organizacija izpolnjuje predpisane pogoje.

(4) Izpolnjevanje pogojev iz drugega odstavka tega člena preverja EMAS preveritelj.

(5) Ministrstvo odobri organizaciji vključitev v sistem EMAS z odločbo o registraciji.

(6) Odločba iz prejšnjega odstavka je podlaga za vključitev organizacije v evidenco organizacij, vključenih v sistem EMAS (v nadaljnjem besedilu: evidenca EMAS).

(7) Organizacija, registrirana v sistemu EMAS, se lahko sklicuje na registracijo in uporablja znak EMAS v obliki, na način in pod pogoji, ki so določeni s predpisi iz drugega odstavka tega člena.

(8) Ministrstvo lahko na lastno pobudo, na pobudo EMAS preveritelja, pristojne inšpekcije ali organizacije same, in ob upoštevanju mnenja strokovnega sveta iz 34. člena tega zakona, z odločbo začasno ali trajno izključi iz evidence EMAS organizacijo, ki ne izpolnjuje predpisanih pogojev.

(9) V predpisih iz 17., 18., 19. in 20. člena tega zakona se za organizacije, vključene v sistem EMAS lahko določijo tudi olajšave in spodbude, ki se nanašajo zlasti na zmanjšanje pogostosti in obsega izvajanja monitoringa ter poročanja.

(10) Uporaba znaka EMAS s strani organizacije, ki ni registrirana v sistemu EMAS, in uporaba znaka, ki je znaku EMAS podoben do te mere, da bi lahko ustvaril zmedo na trgu ali zavedel potrošnike, je prepovedana.

Breda KOSI

Ravnanje z odpadki

Vloga inšpekcijskega nadzora pri učinkovitem ravnanju z odpadki v Območni enoti Celje

Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) Ur. list 41/2004 določa - pomen izrazov na naslednji način:

Odpadek je določena snov ali predmet, ko ga njegov povzročitelj, ali druga oseba, ki ima snov ali predmet v posesti, zavrže, namerava ali mora zavržeti.

Ravnanje z odpadki je zbiranje, prevažanje, predelava in odstranjevanje odpadkov, vključno z nadzorom teh ravnanj in ukrepi po prenehanju delovanja naprave za ravnanje z odpadki.

Ravnanje z odpadki

Osnovna pravila ravnanja z odpadki so zapisana v 20. členu ZVO-1, sicer pa je trenutno v Sloveniji na področju odpadkov v veljavi 44 podzakonskih predpisov, ki urejajo področje ravnanja z odpadki.

Določena je največja količina začasno skladiščenih odpadkov, namenjenih v odstranjevanje, ki ne sme presegati količine odpadkov, ki zaradi delovanja ali dejavnosti nastanejo v obdobju 12 mesecev. MOP je preko Agencije RS za okolje zagotovil ustrezne postopke, preko katerih se posamezni zbiralci, prevozniki, predelovalci in odstranjevalci lahko registrirajo za takšno dejavnost in si pridobijo ustrezna dovoljenja.

Ključni problem vseh podzakonskih predpisov, ki urejajo področje ravnanja z odpadki je v tem, da v večini primerov ne predvidevajo prehodnega obdobja, v katerem bo kak predpis stopil v veljavo. Pravilnik prične običajno veljati v celoti naslednji ali petnajsti dan po objavi v uradnem listu. V množici predpisov, ki so objavljeni v Uradnem listu RS je zato zelo verjetno, da zavezanci novih predpisov ne poznajo.

K uveljavitvi vsakega predpisa sodi tudi nadzor nad njegovim izvajanjem. Nadzor nad večino predpisov na področju varstva okolja in tudi odpadkov izvajajo inšpektorji za okolje. Ker zakonodaja ne dopušča dodatnih vzpodbud za zbiranje in predelavo odpadkov, je uveljavitev predpisov v praksi vezana na bolj ali manj uspešen nadzor pristojne inšpekcije in izrekanje ukrepov ob ugotovljenih nepravilnostih.

Inšpekcijska orodja za delo

Splošno procesna zakonodaja je tista, ki poleg materialne zakonodaje (ZVO-1) in na njegovi podlagi sprejetih podzakonskih predpisov, daje pravno podlago za izvajanje posameznih dejanj v okviru inšpekcijskega nadzora in izrekanje ukrepov. V to skupino spadajo:

- Zakon o inšpekcijskem nadzoru,
- Zakon o splošnem upravnem postopku,
- Zakon o prekrških.

Inšpektorji inšpekcijskih postopkov ne izvajamo po naključju oziroma samo na osnovi prijavi, temveč je osnova za delo inšpektorata letni plan dela IRSOP. V letni plan dela so vključena vsa tista področja nadzora, za katera je smiselno, da se izvajajo v okviru organiziranih akcij na celotnem ozemlju republike Slovenije, poleg tega pa se izvaja nadzor tudi na posameznih področjih dela, na osnovi lastnih zaznav o nepravilnostih ali po sprejetih obvestilih o domnevnih nepravilnostih. V planu dela so določene tudi prioritete, po katerih se izvaja inšpekcijski nadzor. Nadzor nad odpadki je uvrščen v prvo prioriteto.

Inšpekcijski postopek

Inšpekcijski postopek se običajno začne z inšpekcijskim pregledom. Inšpektor ima pooblastilo, da lahko opravi inšpekcijski pregled (pri inšpekcijskem zavezanec) kjer koli in kadar koli (razen redkih izjem) brez predhodne najave, ne glede na obstoj suma o nepravilnostih.

Med inšpekcijskim pregledom je zavezanec dolžan omogočiti inšpektorju ogled lokacije, naprav, objektov, skladišč itd. in mu na vpogled predložiti zahtevano dokumentacijo in podatki zahtevana pojasnila.

V nasprotnem primeru inšpektor v skladu z določili ZIN naloži zavezancu plačilo globe, tako pravni osebi (300.000 SIT) ali samostojnemu podjetniku (200.000 SIT), kot tudi odgovorni osebi (100.000 SIT).

Inšpektor opravi inšpekcijski pregled tako da pregleda razpoložljivo dokumentacijo o odpadkih, to je načrt gospodarjenja z odpadki, letno poročilo o odpadkih in preveri ali stranka izvaja določbe Pravilnika o ravnanju z odpadki in določbe ostalih specialnih pravilnikov o odpadkih. V nadaljevanju pa, predvsem ob sumu, da se z odpadki ne ravna skladno s predpisi, sam oceni količine in vrste odpadkov, ki naj bi nastajali in zahteva predložitev evidenčnih listov ali drugih listin o ravnanju z njimi.

Če inšpektor pri pregledu ugotovi nepravilnosti, najprej zbere dokaze o le teh. To so v večini v zapisniku zapisane ugotovitve o ogledu, izjavah prisotnih in pregledu dokumentacije, kopije dokumentacije in posnete fotografije. Inšpektor že na kraju samem odredi odpravo manjših nepravilnosti z opozorilom oziroma izreče ustno odločbo ob ugotovljenem ogrožanju življenja in zdravja ljudi.

Če inšpektor pri pregledu ugotovi nepravilnosti, za nadzor katerih nima pooblastila, o svojih ugotovitvah obvesti pristojnega inšpektorja.

Odprava ugotovljenih nepravilnosti

Zakon o inšpekcijskem nadzoru nalaga

inšpektorju, da ko ugotovi pri izvajanju nadzora nepravilnosti, odredi odpravo le-teh. Večinoma se odpravo nepravilnosti odredi z odločbo. Ta je običajno pisna in se vroči zavezancu po pošti, v nekaterih posebnih primerih pa je lahko izrečena tudi ustno in zapisana v zapisnik. Glede pravnih posledic je ustna odločba enakovredna pisni. Tudi če zavezanec odločbe ne sprejme, se le ta po preteku 15 dni od dneva, ko je prejel obvestilo o dospelih pošiljki, šteje za vročeno. Tak način vročanja v skladu z Zakonom o splošnem upravnem postopku velja za vse dokumente inšpektorjev, v katerih je določen rok od 1. 1. 2005

Če inšpektor oceni, da gre za manjše nepravilnosti, za odpravo katerih ni potrebno izdati odločbe, odpravo nepravilnosti odredi s pisnim opozorilom v zapisniku.

Če inšpekcijski zavezanec ne ravna po izrečenem opozorilu, inšpektor takoj naloži plačilo globe pravni osebi (300.000 SIT), ali samostojnemu podjetniku (200.000 SIT), kot tudi odgovorni osebi (100.000 SIT).

Če zavezanec ne ravna na način in v roku, kot je bilo odrejeno z odločbo, mu inšpektor naloži plačilo globe, pravni osebi ali samostojnemu podjetniku (1.000.000 SIT), kot tudi odgovorni osebi (450.000 SIT).

S plačilom globe se seveda postopek še ne zaključi. Inšpektor bo izvršitev naloge pri zavezancu v nadaljnjem postopku dosegel s prisilno izvršbo, ki lahko glede na posebnosti primera poteka na dva načina:

- s prisiljevanjem zavezanca z zaporednimi denarnimi kaznimi tako dolgo, da izvrši obveznost ali
- z izvršitvijo ukrepa preko nekoga drugega (pooblaščenega izvajalca) na stroške zavezanca (npr. odvoz neustrezno odloženih odpadkov v predelavo ali odstranitev).

Če inšpektor ugotovi, da so na določeni lokaciji – parceli odloženi odpadki, ki niso komunalni odpadki in ne more ugotoviti, kdo je povzročitelj, oziroma od kod izvirajo, se za zavezanca v inšpekcijskem postopku šteje lastnik zemljišča in bo postopek uveden zoper njega. Če so neustrezno odloženi komunalni odpadki, je zavezanec v inšpekcijskem postopku občina, ki mora odpadke odstraniti preko izvajalca lokalne javne službe za ravnanje s komunalnimi odpadki.

Postopki inšpektorja v zvezi s prekrški

Večina nepravilnosti, ki se ugotovijo pri inšpekcijskem pregledu, predstavlja tudi prekršek. Zakon o varstvu okolja v zvezi z odpadki določa, da je prekršek vsako ravnanje v nasprotju s predpisanimi pravili ravnanja o odpadkih. Od začetka leta 2005 odločajo v postopkih o prekrških po hitrem postopku na prvi stopnji inšpektorji sami za razliko od prejšnjega sistema, ko je inšpektor samo podal predlog za kaznovanje sodniku za prekrške. Pričakuje se, da bo novi sistem bistveno izboljšal učinkovitost izrekanja sankcij za prekrške predvsem s tem, da bo izrek sankcije sledil čim hitreje za tem, ko bo kršitev ugotovljena.

Ko inšpektor ugotovi, da je bila kršena katera od določb pravilnika, se odloči med naslednjimi možnostmi:

1. če gre za kršitev neznatnega pomena izreče kršitelju samo ustno opozorilo (npr. ob pomanjkljivem vodenju evidence);
2. če gre za znatno kršitev in je inšpektor zaznal kršitev osebno, napiše inšpektor na kraju samem plačilni nalog (ali ga napiše kasneje v pisarni in vroči po pošti) in izreče globo pravni osebi ali samostojnemu podjetniku (1.000.000 ali 1.500.000 SIT), kot tudi odgovorni osebi (450.000 SIT).

Kršitelj ob plačilu v roku 8 dni plača samo polovico kazni.

3. v vseh ostalih primerih ugotovljenih kršitev bo inšpektor odločil o prekršku z odločbo, s katero lahko izreče opomin (če je bila kršitev lažja in je storilec posledice sam odpravil) ali naloži plačilo globe pravni osebi ali samostojnemu podjetniku (1.000.000 SIT), kot tudi odgovorni osebi (450.000 SIT). V takem postopku inšpektor lahko tudi odloči o odvzemu s prekrškom pridobljene premoženjske koristi.

4. inšpektor ima tudi možnost začasno zaseči predmete (npr. stroje), s katerimi se kršitev izvaja. V takem primeru pripravi obdolžilni predlog in ga skupaj z dokazi pošlje v reševanje okrajnemu sodišču.

Inšpektorji za okolje poleg povzročiteljev odpadkov nadziramo tudi vse ostale udeležence, ki sodelujejo v postopkih ravnanja z odpadki. To so prevozniki, zbiralci, predelovalci in odstranjevalci odpadkov. Vsi brez izjeme morajo biti vpisani v sezname ravnalcev z odpadki pri MOP – ARSO, za vsako predelavo odpadkov pa si je potrebno pridobiti tudi okoljevarstveno dovoljenje.

Ob obratovanju brez okolje-varstvenega dovoljenja ali v nasprotju s pogoji iz dovoljenja inšpektor za okolje ugotovi nepravilnosti in poda obdolžilni predlog pri okrajnem sodišču.

Inšpektorji za okolje pri svojem delu pričakujemo aktivno sodelovanje vseh ostalih udeležencev vključenih v proces nadzora nad ravnanjem z odpadki, predvsem državnih organov in organov lokalnih skupnosti. Izkušnje kažejo, da samo takšen pristop zagotavlja doseganje temeljnih načel, ki si jih je zastavila naša država v strateških usmeritvah za ravnanje z odpadki, to so:

- reševanje problematike odpadkov pri izvoru;
- preventivno ukrepanje;
- ločeno zajemanje snovnih tokov odpadkov;
- vračanje snovi naravi;
- vzpostavljanje racionalne mreže objektov in naprav za ravnanje z odpadki;
- racionalno gospodarjenje s prostorom in varovanje naravne in kulturne dediščine;
- inertiziranje odloženih odpadkov ter saniranje neurejenih odlagališč.

Ta načela pomenijo prenos temeljnih strateških načel Evropske unije v slovenski prostor in dejansko uporabo temeljnih načel iz Zakona o varstvu okolja za področje ravnanja z odpadki.

*Inšpektorat RS za okolje in prostor
– Območna enota Celje
Aleksander Bukanovsky univ. dipl. biol.*

Novosti v zakonodaji

Vlada RS je na seji, dne 2. junija, sprejela dopolnjen in spremenjen predlog Resolucije o nacionalnem programu varstva okolja, ki ga je pripravilo Ministrstvo za okolje in prostor, vlada pa ga je v prejšnjem mandatu sprejela 7. oktobra lani.

Pomen nacionalnega programa

Nacionalni program varstva okolja (NPVO) je osnovni strateški dokument na področju varstva okolja, katerega cilj je splošno izboljšanje okolja in kakovosti življenja ter varstvo naravnih virov. Zato program določa cilje na posameznih področjih za določena časovna obdobja in prednostne naloge ter ukrepe za doseg te ciljev. NPVO je pripravljen na podlagi zakona o varstvu okolja in je skladen z okoljskim programom Evropske skupnosti, ki obravnava ključne okoljske cilje in prednostne naloge, ki zahtevajo vodenje s strani skupnosti. NPVO tako pomeni izpolnjevanje obveznosti prenosa pravnega reda EU v slovenski pravni red, po drugi strani pa operacionalizacijo ciljev in ukrepov, določenih v skupnih dokumentih Evropske skupnosti.

Bistveni poudarki dopolnjenega predloga programa

Celoten dokument je ažuriran tako glede podatkov kot tudi rokov, poleg tega pa je prišlo tudi do nekaterih pomembnih dopolnitev resolucije. Tako je v strateške usmeritve vključeno varstvo okolja pri načrtovanju prostorskega razvoja, dodatno pa je napovedana priprava operativnega programa za spodbujanje uporabe okoljskih tehnologij v letu 2006. Med prednostnimi nalogami v okviru sanacij degradiranega okolja je izpostavljena sanacija Mežiške doline zaradi onesnaženja s svincom, s pripravo posebnega programa že v letošnjem letu in začetkom izvedbe sanacije v letu 2006.

Tudi v okviru programov ukrepov so bile dodane nekatere pomembne naloge, kot npr.: analiza ranljivosti na podnebne spremembe in prilagajanje nanje (2005), priprava navodil občinam za pripravo programov varstva okolja s kazalci (2006) in postavitve pilotnega projekta v mestni občini.

Poglavje, ki opredeljuje pomembne akterje varstva okolja, je bilo dopolnjeno glede sofinanciranja države ob izgradnji komunalne infrastrukture obveznih lokalnih javnih služb in priprave letnih državnih načrtov, dodane pa so bile tudi vloga in naloge Obrtne zbornice Slovenije na področju varstva okolja.

V okviru mednarodnih aktivnosti so vključene aktivnosti Slovenije v okviru Konvencije ZN o dezertifikaciji (oz. degradaciji tal) in Alpske konvencije ter njenih protokolov.

Predlog nacionalnega programa je nastajal skupaj s sodelovanjem javnosti

Priprava NPVO je potekala na način, ki je že v zgodnji fazi njegovega nastajanja zagotavljala sodelovanje ključnih javnosti. Ministrstvo je na podlagi zakona o varstvu okolja, drugega stebra Aarhuske konvencije (sodelovanje javnosti pri okoljskem odločanju), 6. akcijskega okoljskega programa Evropske skupnosti in Strategije sodelovanja Vlade RS z nevladnimi organizacijami želelo na primeru programa vključevanja zainteresiranih javnosti v pripravo NPVO vzpostaviti model dobre prakse sodelovanja javnosti pri pripravi strateških dokumentov ministrstva.

Z aktivnim vključevanjem različnih ciljnih javnosti v proces priprave tega strateškega dokumenta na različnih nivojih je bila zagotovljena večja transparentnost postopka, boljša informiranost o politiki varstva okolja v EU in vsebinah predloga NPVO. Pridobljeni so bili dodatni argumenti, stališča in informacije udeležencev v procesu. Vse to je po mnenju ministrstva prispevalo h kakovostnejšemu dokumentu ter zagotavljanju večje podpore za izvajanje NPVO v praksi. Dopolnjen predlog resolucije je bil ponovno predmet enomesečne javne obravnave v aprilu in medresorskega usklajevanja maja letos.

Cilji in ukrepi nacionalnega programa

Sicer pa se dopolnjen program glede svojih ciljev in ukrepov ne razlikuje od prejšnjega predloga. Zajema obdobje štirih let od njegovega sprejema (predvidoma do konca leta 2005) do vključno leta 2008 z usmeritvami za naprej, saj so na nekaterih področjih cilji in ukrepi postavljeni bolj dolgoročno. Ustrezne vzpodbude na različnih področjih politike so sestavljene iz vrste ukrepov, vključno z doslednim izvajanjem zakonodaje, strateškimi usmeritvami in instrumenti. Cilji in ukrepi so opredeljeni v štirih področjih, in sicer:

- podnebne spremembe,
- narava in biotska raznovrstnost,
- kakovost življenja ter
- odpadki in industrijsko onesnaževanje.

NPVO določa tudi glavne akterje na področju varstva okolja, in sicer državno in lokalno upravo, izvajalce državnih in občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja, nevladne organizacije ter gospodarstvo, njihovo vlogo in glavne usmeritve. Usmeritve in prednostne naloge so opredeljene tudi na področju mednarodnih aktivnosti. Cilj je vključevanje zahtev varstva okolja tudi v zunanjo politiko in razvojno sodelovanje, učinkovito izpolnjevanje in uveljavljanje mednarodnih pogodb, ki so povezane z okoljem ter pospešeno čezmejno sodelovanje s sosednjimi državami in regijami. Ukrepi na področju komuniciranja z javnostjo in izobraževanja na področju varstva okolja so ključni podporni ukrepi za uspešno izvajanje programa, ki lahko pripomorejo k spreminjanju družbenih navad, sistema vrednot in netrajnostnega življenjskega sloga.

Program opredeljuje ekonomske instrumente in okoljske dajatve kot osnovni vir sredstev, poleg tega pa določa nadaljnje usmeritve v sistemu financiranja varstva okolja. Za spremljanje izvajanja in vrednotenja programa

so navedene naloge in roki za njihovo izvedbo ter vrsta kazalcev za mednarodno primerljivost doseganja ciljev in stanja okolja.

Nov nacionalni program je objavljen na spletni strani ministrstva na naslovu <http://www.npvo.si>

Vir: Ministrstvo za okolje in prostor, 2. 6. 2005, izvir: Umanotera

Vzdrževanje certifikata

Pravkar smo si oddahnili od kontrolne presoje zunanjih presojevalcev. Vidi se, da se odnos presojevalcev firme BVQI spreminja. Nekaj tega je prinesla nova različica standarda ISO 9001/2000, le-ta temelji na procesnem pristopu.

Procesni pristop je poenostavljeno nekaj, kar je v našem podjetju že zakoreninjen način razmišljanja. Če rečemo, da je npr. proces neka poslovna enota, »lastnik« procesa je direktor PE. Viri, ki vstopajo v proces so: surovine, energija, kadri... Lastnik procesa – direktor je odgovoren za rezultate procesa: količino izdelkov, kakovost izdelkov, čim manj odpadkov, čim nižje stroške proizvodnje. Vse te vhode in izhode procesa je potrebno meriti, zato se moramo odločiti za kazalnike uspešnosti – po možnosti so to numerična merila. Ker je direktor zadolžen za nenehne izboljšave, si bo vsako leto postavil nekoliko višje letne cilje (plan) v smislu izboljšanja kazalnikov.

Letos nas čaka razširitev certifikata na PE Kemija Celje. Speljati moramo revizijo poslovnika kakovosti. To bo tudi priložnost, da v vseh že certificiranih enotah ponovno razmislimo o primernosti kazalnikov uspešnosti.

Glede na pravila BVQI in pogodbe se letos izteče veljavnost certifikata. Zato smo dolžni izvesti recertifikacijo, da bi bil certifikat spet veljaven 3 leta. Ob tej recertifikaciji bomo certifikat razširili še na PE Kemija Celje.

Podoben sistem certifikacije, recertifikacije in nadzora velja tudi na področju drugih sistemskih standardov SIST EN ISO/IEC 17025 in ISO 14001. Tak stalni nadzor onemogoča odmiranje sistemov, kar je dobro za nas, da ne opuščamo doseženega. Dobro pa je tudi za certifikacijske hiše, saj imajo zagotovljeno delo. Če sta obe stranki zadovoljni, je gotovo, da bo ta odnos trajal.

Mija MARIN

Dobavitelj se predstavi

Tudi letos smo se na dvodnevnem sejmu skupine Top Dom predstavili kot eden izmed domačih dobaviteljev.

Med 81-imi razstavnimi prostori smo predstavili paleta proizvodov našega gradbenega programa in antikorozijske zaščite.

Z obiskom razstavnega prostora smo bili zelo zadovoljni. Kljub konkurenčni ponudbi je zanimanje za naše proizvode zelo veliko. Med obiskovalci pa ni manjkalo naših zvestih odjemalcev in tistih morebitno novih, ki smo jih z našo ponudbo uspeli prepričati oziroma nam je uspelo zadovoljiti njihove potrebe in kriterije.

Namen samega sejma je bil stalnim kupcem, ki se oskrbujejo z materialom iz mreže 42-ih prodajnih mest skupine Top Dom po Sloveniji, predstaviti dobavitelja, možnost posedovanja dodatnih informacij o posameznem proizvodu in ponudbi, druženje in zabava za katero pa so ob dobri gostinski ponudbi poskrbeli člani skupine Juhu banda in Atomik harmonik vse do poznih jutranjih ur.

Na fotografiji Andrej Cafuta na razstavnem prostoru

Andrej CAFUTA in Klemen GODICELJ

Predelava vozila

Še pred nekaj meseci je vozilo IVECO CE 31-48E prevažalo žveplovo kislino. Ker so se potrebe po prevozu kisline nekoliko zmanjšale, vozilo pa tehnično ni več odgovarjalo strogim predpisom ADR, smo se odločili za predelavo vozila.

Avtocisterno IVECO je od leta 1994 srečno in uspešno prevažal voznik transporta Branko Vidaček. Vozilo ima prevoženih kar 650.000 kilometrov in je eno izmed starejših vozil v Cinkarni.

Prepričani smo, da bo vozilo brez kakšni tehničnih težav uspešno služilo namenu internega prevoza pigmenta titanovega dioksida v Cinkarni. Za kaj več pa bi morali pridobiti ustrezno homuligacijo.

Za uspešno vizualno in tehnično predelavo se moramo zahvaliti Branku Kozovinc, vodju izdelave opreme v PE Vzdrževanje in energetika, Zdravku Luzar v OE vzdrževanje transportnih sredstev in konstruktorju Andreju Šelih, vsem gre zahvala za prizadevnost in inovativnost ter seveda tudi tistim, ki so posredno sodelovali pri sami izvedbi predelave.

Na fotografiji je vozilo IVECO, ko je prevažalo kislino ter danes kot predelano vozilo za prevoz Titanovega dioksida. Vozniku, ki bo opravljal z vozilom želimo čim več prevoženega titana, srečno vožnjo in še enkrat toliko prevoženih kilometrov.

Mirko POLUTNIK

Izbrisan spomin na TOB

Dolgo časa je kljubovala vremenskim vplivom in starosti mogočna stavba, v kateri se je nekoč izdelovalo organska barvila. Življenje v njej beležimo od 1948. do 1994. leta, skupaj 46 let.

Tovarna organskih barvil (TOB), je 30. 4. 1948 ustanovila vlada LR Slovenije in je spadala pod Glavno direkcijo kemične industrije LR Slovenije. Predmet njenega poslovanja je bil: izdelovanje organskih barvil in organskih polproizvodov na industrijski način. Tovarniške zgradbe in naprave so zgradili v letu 1949, in sicer na nekdanjem Westnovem nogometnem igrišču v Čretu.

V januarju leta 1961 je bilo podjetje pripojeno k Cinkarni Celje. Isto leto aprila pa so k Cinkarni pripojili še Kemično industrijo, Mozirje (KIM). Po pripojitvi sta obe podjetji postali njeni obratni enoti. Cinkarna, ki je prej predstavljala metalurško industrijsko podjetje, je po priključitvi teh podjetij dobila značaj metalurško-kemičnega podjetja. Njena proizvodnja je odtlej obsegala naslednje skupine proizvodov: metalurgijo cinka, proizvodnjo žveplene kisline, pigmenti, umetna gnojila, soli, organske barve, zemeljske barve.

Ob pripojitvi leta 1961 je Tovarna organskih barvil zaposlovala približno 170 oseb in ustvarjala približno eno milijardo celotnega dohodka. Podjetje je izdelovalo organska barvila, organske polproizvode ter stranske proizvode na industrijski način.

Kronologija TOB-a:

- 1948 – začetek delovanja tovarne organskih barvil,
- 1949 – ustanovitev sinteze organskih baril v industrijskem obsegu,
- 1953 – izdelovanje direktnih, kisljih, kromnih, bazičnih AZO barvil,
- 1961 – pripojitev tovarne k Cinkarni Celje,
- 1994 – prenehanje proizvodnje obrata organskih barvil,
- 2005 – rušenje stavbe.

Marija Škorjanec

Spoznaj me

Današnja gostja naše nove rubrike Spoznaj me je Marija Škorjanec, iz laboratorija Službe kakovosti. V prejšnji številki Cinkarnarja jo je predlagal njen sodelavec Riko Mlekuž, ki je odgovarjal na 14 enakih vprašanj. Poglejmo kako se predstavi Marija.

Kje živite?

Živim v Šmarju pri Jelšah, kjer sem se tudi rodila in preživela otroštvo. Nekaj let sem nato živela v Rogaški Slatini, a življenje se je obrnilo tako, da sem se pred osmimi leti spet vrnila v svoj domači kraj.

Kaj ste si želeli postati, ko ste bili otrok?

Vedno sem si želela postati učiteljica glasbe, saj še vedno rada prepevam, ker se nisem učila nobenega instrumenta, so se sanje razblinile. Nato sem razmišljala v smeri zobotehnika, ta šola je bila v Mariboru, in ostati bi morala v internatu, ker pa sem bila navezana na dom, tudi iz tega ni bilo nič. Zato sem se na vrat na nos odločila šolati za kemijskega tehnika, zdaj sem tu, kjer sem.

Kaj najraje počnete v prostem času?

Prostega časa imam zelo malo, saj je vsakodnevni obveznosti preveč. Res pa je, da izkoristim vsak prosti čas, ki mi je podeljen, s sprehodom, poslušanjem glasbe in z branjem kakšne dobre knjige, trenutno sem prebrala Alkimista.

Katera je najboljša stvar, ki ste jo naredili v življenju?

Ne vem, če je katera stvar najboljša. Za kar se človek odloči, da naredi v življenju, naj bi bilo najboljše. Če je to dobro ali slabo, se pokaže kasneje. Moje odločitve so bile zaenkrat pozitivne in tudi v bodoče upam, da bo tako.

Kaj bi pri sebi spremenili?

Če je človek s seboj zadovoljen, je srečen v življenju, torej ne bi nič spremenila.

Kateri je vaš najljubši kotichek?

Tisti, kjer se dobro počutim. Najrajši se vračam k mami, na domači dom, na klepet, na čvek, zelo rada pa sem tudi kje ob morju.

Najljubše opravilo?

Zelo rada se udobno namestim na..., zadnje leto uživam na skupinski telovadbi in kopanju.

Če bi vam podarili 100 milijonov tolarjev, kaj bi z njimi naredili?

Hišo, saj je to moja skrita želja, privoščila pa bi si tudi boljši dopust, takšnega, brez denarnih omejitev.

Kaj najbolje skuhate?

Kar skuham, je dobro, tako pravita tudi moja otroka. Moja specialiteta so tortelini z gorgonzolo in smetanovi omaki. Zelo rada pečem peciva.

Kje bi najraje preživeli naslednje počitnice?

Povsod je lepo, če si tako narediš. Rada bi bolje spoznala Slovenijo in nekdanje jugoslovanske republike.

Katero znano osebo bi povabili na kosilo?

Petra Graša, ki je moj najljubši pevec in osebnost sploh.

Cilj, ki si ga želite uresničiti?

Hiša nekje ob gozdu, in da otroci pridejo do svojega kruha.

Katerega pregovora se držite?

Vzemi vse v življenju, kar ti je ponujeno.

Kdo naj bo naslednji v Spoznaj me?

Rada bi, da bi spoznali Srečka Gornika, našega vzdrževalca, ki vedno s takojšnjo oskrbo in nasveti poskrbi, da nam odpravi težave.

Foto: Mira GORENŠEK

Na odmaknjenem rudarskem otoku

Strateška surovina ilmenit, iz katere pridobivamo naš najpomembnejši proizvod pigment titanov dioksid prihaja iz Kanade in tudi iz daljne Australije. Australijska celina ima bogato rudno bogastvo ter številne rudnike in rudarska mesteca, kjer ljudje živijo in delajo ob in za odpremo rude v svet. Vsi so si med sabo precej podobni. Povsod gre za površinski in obalni kop rude in odpremo na ladje. Obiskala sem enega od avstralskih rudnikov na odmaknjenem otoku Groote Eylandt.

Otok Groote Eylandt leži v velikem zalivu na severu Australije vzhodno od Darwina v velikosti polovice Slovenije. Leži blizu ekvatorja, torej v vročem, soparnem podnebnem pasu, kjer temperature skozi vse leto uravnavajo ritem življenja. Tu je tista prava zatohla, lepljiva, puhteča mokrota. Do otoka, ki ga obkroža Tihomorsko morje, je moč priti le z letalom ali po slabi makadamski, gozdni cesti, ki jo v deževnem obdobju odnašajo narasle tropske reke in hudourniki, potem pa z ladjo, saj je otok od celine oddaljen 40 kilometrov. Mi smo se tja pripeljali z majhnim letalom za 30 oseb, v katerem smo bili natlačeni z domačini, saj morajo turisti imeti za obisk otoka posebno dovoljenje Aboridžinske skupnosti. Otok je namreč v lasti Aboridžinov, staroselcev, ki so bili tu že pred dobrimi 130 leti, ko so ga začeli obiskovati beli naseljenci. Tjakaj smo lahko prišli na priporočilo dveh Slovencev Janeza in Lidije, ki sta si na tem otoku ustvarila družino in sta tam že dobrih 30 let.

Ves otok ima v najemu ameriška firma Gemco-Mn, ki se ukvarja z rudarstvom. Aboridžinski skupnosti za najem odštejejo 5 odstotkov letnih prihodkov. V Aleanguli, edinem mestu na otoku, živi okrog 2.500 ljudi, od tega jih je 500 zaposlenih v rudniku, ostali pa skrbijo za mestno infrastrukturo. Lidija je bila sprva zaposlena v tovarniškem laboratoriju, potem pa ko je opravila šolanje s področja farmacije, dela v lekarni. Janez vozi cestni vlak, to je 50 in več tonska gmota na 74 kolesih profila cca. dva metra, pravi cestni bojevnik, ki povzroča sunek vrtninčastega vetra in lahko premakne človeka, ki ob cesti opazuje njegov mimohod. Janezov delovni čas je po 12 ur na dan v treh izmenah (po sistemu 6 dni skupaj, 5 dni prost, najboljše so plačane nočne vožnje). 18 krat na dan prevozi 20 kilometrov od rudniške separacije do luke. Zaslужek je tedenski in delo je zelo dobro plačano. Nič kar imata tam, ni njuno, saj morata po upokojitvi otok zapustiti in prepustiti drugim, ki bodo njuno delo nadaljevali. Zato sta si ustvarila dom v južno ležečem mestu Brisbane, kamor sta se že preselila njuna odrasla otroka.

Rudniška mehanizacija ima za naše razmere neobičajne dimenzije

Na tem peklensko vročem in odmaknjenem kraju pridobivajo velike količine manganita, rudo za plemenjenje železa. Večino ozemlja prekriva tropska različica najbolj značilnega in najbolj nenavadnega avstralskega drevesa – evkalipta. Skupaj s podrastjo ta drevesa odstranijo in sežgejo, odkopljejo povrhnjico in zminirajo rudni sloj. Nato odvažajo rudo na separacijo, kjer jo drobijo, čistijo in ločujejo. Sledi odvoz s cestnim vlakom po ravni cesti, zgrajeni izključno za potrebe tega rudarskega območja, do obmorskega pristanišča, kjer rudo po tekočem traku nalagajo na ladje. Odpadno rudo iz separacije transportirajo v bližnja umetna jezera, kamor zaide tudi kakšen pravi krokodil. Ta jezera nato izsušujejo, odpadno rudo pa prodajo po veliko nižji ceni. Ko ozemlju odvzamejo rudo, odkope zakrijejo s povrhnjico, ki so jo na začetku prihranili in pogozdijo v prvotno stanje. Za pogozdovanje ima firma oddelek vrtnarstvo, ki se ukvarja z gojenjem in zasaditvijo rastlinja na tem območju. Znano je, da v Avstralijo strogo prepovedano pripeljati hrano, to je sadje ali zelenjavo. Na letališčih cariniki hodijo med ljudmi z usposobljenimi psi, ki ovohajo ročno prtljago in žepe potnikov.

Ob ogledu rudnika nam je bilo ne le vroče, v vlažnem zraku je lebdel prah, ki se je zažiral v pore. Potem, ko smo se z letalom vračali v Darwin, smo iz letala videli še dva rudnika boksita.

Tekst in foto: Mira GORENŠEK

Frecetovi trije med rogisti, Ferdo (tretji), Luka (peti) in Ferdinand st. (sedmi z leve proti desni)

Frecectovi zlati rogovi

Glasba je tako ali drugače stalno prisotna v našem življenju. Spremlja nas pri delu, poslušanje glasbe nas sprošča in pomirja, ob njej radi zaplešemo ali zapojemo. Lahko se pa tudi aktivno ukvarjamo z glasbo kot naš sodelavec Ferdinand Frece, ki že dvajset let pridno piha v lovski rog.

Ferdo je prišel v Cinkarno leta 1979, do leta 1990 je bil izmenovodja v Modrem bakru, po delovni nesreči je bil premeščen na drugo delovno mesto v skladišče PE Kemija. Opravlja administrativna dela pri izdaji naših zemljic in škropiv ter ostalega Agro in Gradbenega programa ter pravi, da je kljub večini sedečemu delu zelo razgibano. Prihodnost Cinkarne vidi zelo pozitivno, saj proizvodnja in prodaja zelo dobro potekata in zaposleni vidijo perspektivo, pa tudi sam Ferdo je zelo zadovoljen s svojim delom.

Ferdu je igranje na lovski rog sprostitev in hkrati obveznost. Redna udeležba na vajah, igranje na raznih lovskih prireditvah, lovskih mašah, pogrebih ter drugih prireditvah pri nas večinoma v Lovskih družinah znotraj Kozjanske savinjske zveze in tudi preko meja so obveznosti, ki ga tudi sproščajo. Do zdaj so zabeležili okrog 600 nastopov. Ferdo pravi, da so zlasti lovske maše zelo zanimive, tako za oči kot ušesa, saj se namesto glasov cerkvenih pevcev slišijo zvoki lovskih rogov in takšna maša je res vredna udeležbe.

Za igranje na lovski rog ga je navdušil oče in najprej sta skupaj igrala v Društvu lovskih rogistov in pevcev Celje, po razpadu lovskih pevcev so nadaljevali z igranjem kot sekcija Lovske zveze Celje. Pred sedmimi leti se jim je pridružil še Ferdov sin Luka in v letu 2004 so ustanovili društvo Lovski klub lovski rogisti, katerega ustanovitelj, predsednik in gonilna sila je Ferdov oče.

Seveda me je zanimalo, kako izgledajo vaje in nastopi treh generacij očetov in sinov, kar je nekaj posebnega v slovenskem glasbenem prostoru. Z nasmehom je Ferdo povedal, da je oče pač gonilna sila delovanja društva, z veseljem ga poslušajo in se zelo dobro razumejo med sabo. Skupne vaje imajo sicer enkrat tedensko, pred nastopi tudi večkrat, doma pa redno vadijo skupaj, družijo jih veselje

in povezanost družine, pa tudi kondicijo ohranjajo na ta način, saj je za izvedbo vaj in nastopov potrebno imeti »dobra pljuča«.

Skladbe so najprej izvajali v B izvedbi, kar pomeni v 6-7 tonih in se sliši kot trobenta, zdaj pa že 13 let skladbe izvajajo v ES izvedbi z »enim ventilom«, kar pa se sliši popolnoma drugače z dosti več toni in z možnostjo izvajanja zahtevnejših melodij. Ferdo je s ponosom povedal, da v Sloveniji poleg Štajerskih rogistov samo oni še igrajo v ES izvedbi od skupno 21 skupin lovskih rogistov.

Izvajajo posebej skomponirane lovske melodije, pretežno lovske koračnice za različne priložnosti. Vse skladbe so pretežno iz Nemčije, njihov strokovni vodja napiše priredbo tudi naših slovenskih melodij in s tem prinaša nov način dela, kar daje skupini še večji zagon in motivacijo za nadaljnje delo.

Ves njihov trud je bil pred kratkim lepo nagrajen, saj so sodelovali na Prvem slovenskem tekmovanju rogistov z mednarodno udeležbo v času od 13. do 15. maja 2005 v Vojniki, kjer so prejeli zlato priznanje. Čestitamo!

Frecectovi iz Šentjurja so prava glasbena družina. Starejša hči Sara igra klarinet, sin Luka lovski rog in še pri pihalni godbi Šenjur Alhorn, mlajša hči Manja saksofon, žena Lidija pa jih vse skupaj razumevajoče opazuje in spodbuja. Ne bom presenečen, če bomo o Ferdovi mladini v prihodnosti še kaj slišali.

Ferdo pravi za konec pogovora, da je v razumevanju in slogi prihodnost. To mora biti prisotno med generacijami, v službi ali kjerkoli drugje. Se strinjam, Ferdo. Tudi v službi, kajne?

*Za vas je klepetal
Zoran SLATINEK*

Pogovori ob slovesu naših sodelavcev

Marjetica Gutenberger

Valentin Luzar

Vladimir Čerenjak

Emil Boštjančič

V letošnjem letu se je v Cinkarni upokojilo 14 sodelavcev. Ob slovesu smo se z njimi pogovarjali o življenju v tovarni in o tem kako bodo preživljali upokojenska leta.

Upokojili so se: Josip Firšt, Albin Rihar, Ivan Novak, Janez Bošnjak, Valter Romih, Zdravko Luzar, Emil Boštjančič, Metka Gutenberger, Vanda Bricman, Stanislav Trogar, Srečko Romih, Nedeljsko Ristič, Vladimir Čerenjak in Stanko Oprešnik.

JOSIP FIRŠT, rojen leta 1941 se je v Cinkarni zaposlil leta 1969. Osem ali devet let je delal težka dela v valjarni. Pravi, da je bilo treba na dan spraviti čez roke 15 do 20 ton pločevine. To je bilo v tistih najhujših letih, ki se jih marsikdo spominja po 80-odstotnih plačah. Po letih trdega dela v valjarni se je zaposlil kot skupinovodja v Titanovem dioksidu. Bil je polivalentni delavec, operater, na ožemanju, v kabini 3. Kot pravi, je bilo delo odgovorno, saj si ne smeš privoščiti, da bi kaj na monitorju spregledal. Deloval je tudi v sindikatu in še prej v delavskem svetu. Doma je iz Podravske Slatine v Hrvaški, stanuje pa v Celju. Ker je rad na zemlji in v vinogradu, bo malo tu in tam. Pomagal pa bo tudi otrokom, ki si gradijo dom.

ALBIN RIHAR, rojen leta 1943 se je v Cinkarni prvič zaposlil leta 1967, drugič pa leta 1975. Vmes je služboval v Švici. Sprva je delal kot strojni ključavničar v Centralnih delavnicah v vzdrževanju, potem kot brusilec. Od leta 1995 je invalid, zato je bil prestavljen na drugo mesto, kjer je lahko delal po štiri ure na dan. Pravi, da so se ga kot invalida bolj izogibali, potem pa le našli nekaj dela zanj in dodaja, da se je z omejeno sposobnostjo zelo slabo počutil. Kljub temu pa se je vsak dan s kolesom pripeljal v službo. V življenju je s kolesom prepeljal toliko, kot če bi 22-krat obkrožil zemljo. Tudi v upokoju se bo še vozil na vikend ali v Celje. Doma je namreč iz Ivence pri Vojniku, to je 12 kilometrov iz Celja. Ker se »ne da«, kot pravi, bo še kaj postoril pri hiši in vikendu.

IVAN NOVAK, rojen leta 1943 se je v Cinkarni zaposlil leta 1975 v konstrukciji v Vzdrževanju. Veliko je risal, le zadnji dve leti se je preusmeril na računalniško risanje, vendar pravi, da deska še vedno prav pride. Sprva so konstruktorji bili bolj posnemovalci po obratih, zdaj pa je tega manj. Delo je bilo po njegovem mnenju zahtevno, saj so včasih morali precej improvizirati, pa tudi zelo zanimivo, zato je bil v tem poklicu zadovoljen. Ivan je sicer Mariborčan, tako kot tudi žena Ružica, ki je zdaj tudi naša upokojenka. Živita v Celju in vsak dan sprehajata njunega psička, seveda tudi sebe.

JANEZ BOŠNJAK, rojen leta 1949 se je v Cinkarni zaposlil leta 1975 kot tehnolog za področje titanovega dioksida v vzdrževanju. Pozneje je samostojno reševal probleme tehnološke narave in dokumentacijo. Veliko je delal tudi na terenu, zato je s seboj vedno prinesel fotoaparati in s slikanjem posnel rekonstrukcije. Tako je nastal zajeten arhiv poteka raznih posodobitev in saniranih

vzdrževalskih del. Nazadnje je zaradi invalidnosti delal štiri ure na dan. Včasih velik hribolazec zdaj pravi, da bo spet poskušal, saj mora biti na zraku in se gibat. V Cinkarni si je našel tudi ljubezen Kristino, s katero živi tik ob celjskem gradu. V prijetnem okolju bo še naprej prebiral njemu najljubšo literaturo za duhovno rast.

VALTER ROMIH, rojen leta 1944 se je v Cinkarni zaposlil leta 1973 v Titanovem dioksidu, kjer je služboval na vseh delovnih mestih v Belem delu. Nazadnje je bil operater v Kabini 3, 14 mesecev delovne dobe pa si je kupil. Doma je iz Dobja, kjer ima hišo in kmetijo. Je tudi muzikant ali bolje velik ljubitelj glasbe, obvlada harmoniko, kitaro in klavir ter s tem deluje v kulturnem društvu, doma pa poučuje vnuke. No, pravi, da gre rad tudi v gozd v lov za kakšno dobro in užitno gobico.

ZDRAVKO LUZAR, rojen leta 1944. Malokdo namreč ve, da je njegovo pravo ime Valentin. V Cinkarni se je zaposlil leta 1965 in delal vseskozi v avtodelavnici. Takrat je Cinkarna imela nekaj tovornjakov, viličar, sicer pa so vozili še s konji. Delavnica je bila bolj začasna. Leta 1977 se je izučil za mehanika in postal delovodja delavnice. Šele leta 1982 so se pogoji dela izboljšali, ko so se preselili v nove prostore na drugo stran Kidričeve. V avtodelavnici so se zares trudili, saj so včasih malodane iz odpada potegnili kakšen avto in ga tako preuredili, da je bil še vedno sposoben za vožnjo. V osemdesetih letih je bilo zanj pravo ustvarjalno obdobje, saj je deloval v samoupravnih organih, sindikatu, sindikalnih športnih aktivnostih ljudski tehniki, doma pa je še avtomobile »šravfal«. Tudi zdaj mu ne bo zmanjkalo aktivnosti. Na Hudinji ima hišo, na Kozjanskem vikend, na Dolenjskem mamu, kjer je treba pomagati. Njegova naslednika, oba sinova, sta bila zaposlena v Cinkarni, zdaj je tukaj le še Aleš.

EMIL BOŠTJANČIČ, rojen leta 1946 je prišel v Cinkarno leta 1967. Kot strugar je najprej delal v strojni delavnici Vzdrževanja. Ob delu se je izsolal za kemijskega tehnika in se leta 1970 zaposlil v glavnem laboratoriju, štiri leta kasneje pa v Službi za varstvo okolja. Tam je skupaj z Bredo Kosi oral ledino, in opravljal meritve od Polul do Blagovne. Vseh 38 let delovne dobe v Cinkarni mu je bilo zelo zanimivih in pestrih. Mnenja je, da Cinkarna ni tak onesnaževalka, kot se govori, saj se ostali onesnaževalci skrivajo za Cinkarno. Pravi, da so v Službi za varstvo okolja na tem področju zelo veliko naredili. Za primer pove, da »S« kanal, ki je mimogrede, njegov predlog, brezhibno deluje že od leta 1987.

Na terenu skoraj nikoli ni bil brez fotoaparata, veliko je fotografiral, tako da je nastalo kar pol omare foto dokumentacije. Emil, ki zna biti precej zgovoren in duhovit, živi v »najlepsi KS« Trnovljah pri Celju »s pogledom na Cinkarno«. V upokoju je začel prenavljati hišo, zelo rad ima za zdaj štiri vnuke.

METKA GUTENBERGER, rojena leta 1950 se je v Cinkarni zaposlila leta 1974 v zunanji trgovini kot referentka. Delala je v oddelku uvoza z vsemi trgi sveta, specialno pa s Progresom Beograd. Ob delu je dokončala višjo komercialno šolo. Delo v komerciali jo je že od malega zelo veselilo. Rada komunicira z ljudmi, delo tu pa je zelo dinamično. Po imenu Marjetica si je z možem, Cinkarnarjem Francijem, ustvarila veliko družino v Ljubecni, Začretu, sicer pa gradita tudi vikend. Tako ji dela ne bo zmanjkalo, pravzaprav si bo morda lahko privoščila kaj časa zase.

VANDA BRICMAN, rojena leta 1941 je bila v Cinkarni zaposlena 36,5 let. Delala je v glavnem laboratoriju. Pravzaprav je v tem obdobju šla skozi vse oddelke od fizikalnega, pigmentnega laboratorija, rentgena, organske barve. Skrbela je bolj za organizacijo in kakovost ter vodenje. Bila je aktivna tudi v samoupravnih organih in sindikalnih športnih aktivnostih. Za Cinkarno je tekmovala v smučanju. Zdaj živi v Celju in pravi, da se bo posvetila knjigi, urejanju zbirateljskih stvari in potovanjem.

STANISLAV TROGAR, rojen leta 1945 se je v Cinkarni zaposlil leta 1974. Pred tem je delal v komunalnem podjetju. Hudomušnost in duhovitost je njegova vrлина, saj takoj pristavi, da se je zaposlil prav 1. aprila, na dan lažnivcev. Od začetka, pravi, da je mislil, da bo kar ušel, saj je bil prej navajen terenskega dela v naravi, zdaj pa je bil postavljen ob mline, ki so ustvarjali polno prahu. A človek se vsega privadi. V Kemiji v Mozirju je obvladoval vsa vzdrževalska dela. Sodeloval je pri vseh posodobitvah in lahko reče, da je mozirska Cinkarna popolnoma posodobljena v računalniško vodeno proizvodnjo. Hudomušno pristavi, da zdaj pridejo v poštev le uvoženi računalniški servisi. V upokoju bo še malo »šušmaril«, se ukvarjal z vnuki in včasih zaigral na klarinet.

SREČKO ROMIH, rojen leta 1955 se je v Cinkarni zaposlil leta 1982 kot pnevmatik v merilnem oddelku v vzdrževanju titanovega dioksida. Osem let je nato delal kot ključavničar na dežurstvih. Leta 1989 pa je postal invalid in delal le v dopoldanski izmeni. Sprva se je izučil za avtokleparja. Nato je delal v Železarni, potem pri zasebniku. Nekaj časa je bil tudi samostojni podjetnik, potem pa so mu prijatelji priskrbeli zaposlitev v Cinkarni. Ustvaril si je dom v rodni Laški vasi v Štorah, kjer ima vrt, zajčke, načrtuje pa imeti tudi koze.

NEDELJKO RISTIĆ, rojen leta 1959 se je invalidsko upokojil. V Cinkarno ga je pot zanesla leta 1983, ko je nastopil delo v Valjarni. Tam je opravljal delo kurjača, valjača, na razrezu, prevzemu in vlivanju. V upokoju, pravi, da se bo ukvarjal z ribolovom.

VLADIMIR ČERENJAK, rojen leta 1946 se je v Cinkarni zaposlil dvakrat, leta 1965 in 1975. Izučeni ključavničar je najprej štiri leta delal v obratu žveplove kisline v starem delu. Potem je zapustil Slovenijo in pri podobni firmi v Nemčiji delal kot strojni ključavničar. Z novimi izkušnjami se je čez šest let vrnil v Cinkarno in delal najprej kot tehnolog, nato izmenovodja in delovodja v

Titanovem dioksidu, nazadnje pa je vodil operativno vzdrževanja titanovega dioksida. V Cinkarno je bil vpet vso delovno dobo, mislil je, da brez tovarne ne more živeti. Služba mu je bila hkrati »hobi«. Z njo je bil povezan že od malega, ko je še njegov oče delal tu. Pravi, da so bili vzdrževalci sposobni zelo dobro improvizirati in tako hitro opraviti popravilo, da nekateri sploh niso vedeli, da je bil zastoj. Skoraj bi mu že pritekel čas za upokojitev, je dobil priznano invalidsko upokojitev. Bolezen mu je spremenila življenje, tako da mora zdaj zbirati kondicijo, da bo še lahko kaj postoril pri hiši in vrtu.

Ob koncu so nam vsi upokojeni v tem obdobju zaželeli veliko delovnih uspehov, se zahvalili za darila in pozornost od njihovih bližnjih sodelavcev.

Mi pa smo se jim zahvalili za trud, ki so ga izkazali pri delu in jim zaželeli, da bi bili vselej zdravi in zadovoljni.

Tekst in foto: Mira GORENŠEK

Janez Bošnjak

Srečko Romih

Valter Romih

Albin Rihar

Josip Firšt

Nedeljko Ristić

Ivan Novak

Zoranova četrta pesniška zbirka

Naš sodelavec Zoran Pevec, vodja Strokovne knjižnice je izdal svojo četrto pesniško zbirko z naslovom *Moški v sobi*. »Moški v sobi ponuja sedeminštirideset pesmi zanimive poezije. Moški v sobi je otrok, izgubljen brez svojih pravljič, je moški, ki ljubi, se dolgočasi, je razmišljujoč, razdira in spet sestavlja, je deček in mož, je poseben in vsakdanji: uživa v utripu preprostih čudežev, ki sestavljajo življenje.« Tako opredeljuje svojo zbirko Zoran, ki je sicer član Društva slovenskih pisateljev in predseduje Celjskemu literarnemu društvu. Zbirko je predstavil že svojim prijateljem in širši literarni sceni na Slovenskem, z njo pa je sodeloval tudi na evropskem knjižnem sejmu na Češkem ter v Krakovu na Poljskem. V časniku *Delo* smo lahko prebrali kritično misel Jožeta Štucina, ki zbirko oziroma pesmi ocenjuje zelo pozitivno. Ob koncu razmišljanja Štucin navaja: »Človek v sobi je torej človek na splošno: človek v hiši, človek v mesu, človek na Zemlji, človek v kozmosu, človek kot čudež, ki lahko premišljuje o človeku v sobi.«

V prejšnji številki *Cinkarnarja* je bila napačno zapisala informacija o izdaji pesniškega prvenca Zorana Pevca. Popravljamo, da je doslej izdal že tri pesniške zbirke: *Oris pictus*, *Zapisi pozabljenih*, *Pod silikonskim nebom*.

Mira Gorenšek

Naši pevci na zaključnih koncertih

Kar veliko cinkarnark in cinkarnarjev poje v različnih zborih v Celju in okolici. Spomladi pevski zbori zaključujejo svojo sezono, zato priredijo koncerte. Tako smo lahko v Narodnem domu v Celju poslušali Celjski oktet, v katerem poje Peter Hudohmet, tehnolog v Vzdrževanju. Koncert in jubilej 110 let so praznovali tudi člani Pevskega zbora France Prešeren Celjskega pevskega društva, v katerem poje Aleksandra Kramer, referentka v Marketingu. Svoj koncert so v celjskem Narodnem domu imeli tudi Moško pevsko društvo Pod Gradom, v katerem nastopa tudi naš sodelavec Lenart Horvatič. V Cinkarni pa je zaposlenih še veliko pevcev, ki redno pojejo v drugih zborih. Morda nam bo kdaj uspelo sestaviti spisek vseh glasbeno angažiranih in nadarjenih.

Mira Gorenšek

Tri razstave v prvem polletju

Franci Horvat je tokrat v fotografski objektiv ujel slovenske domačije. V razstavnem prostoru *Cinkarne* nam je ob koncu lanskega in začetku letošnjega leta razprostrl 20 fotografij, na katerih so zastopane vse slovenske pokrajine s poudarkom na širši celjski okolici. Zelo lepo. Mira Gorenšek je v februarju in marcu prikazala fotografije iz poti po Avstraliji. Po kronološki in pripovedni vsebini nam je prikazala delčke iz tamkajšnje narave in rastlinje ter slikovita avstralska mesta. Razširjeno razstavo je nato postavila v Knjižnico v Vojniku, kjer je na ogled še v juliju.

Amina Kolarič pa je na ogled spet postavila svoje likovno ustvarjanje, vse tisto, kar je nastalo v zadnjem času. Predstavlja se s slikanjem na platnu. Zdaj, ko sodeluje na različnih slikarskih delavnicah, bo zagotovo nastalo veliko novih del, ki nam jih bo pokazala prihodnjič.

Mira Gorenšek

Po lepote na ledeniške vrhove

Naš sodelavec Peter Oblak iz Titanovega dioksida je zaljubljen v gore. Ne šteje več kolikokrat je bil na Triglavu. Po njegovi oceni je bilo to najmanj petdesetkrat, pri tem ostale pohode in vzpone ne omenjam. Osvojil je že najvišji evropski vrh Mount Blanck in tudi nekaj ostalih evropskih vršacev. Decembra leta 2004 se je odločil osvojiti najvišji vrh Afriške celine, 5895 metrov visok Uhuru Peak, ali nam bolj znano ime Kilimandjaro.

Pero, kot ga kličemo sodelavci v Končni predelavi, si je to želel že petnajst let in priložnost se mu je ponudila ob organizaciji odprave desetih planincev. Stroški so bili kar precejšnji, preko 600 tisoč tolarjev za štirinajst dni je odšel večinoma iz svojega žepa. Odleteli

Pero (na desni) na vrhu Uhuru Peaka

so iz Brnika v Nairobi. Imeli so srečo z vremenom, saj je bilo v Afriki konec monsumskega deževja in jih je pričakalo suho vreme. Nairobi je precej veliko mesto, najbolj se mu je vtisnila v spomin revščina, ki jo je videl na vsakem koraku.

Organizacija odprave s prevozi je bila zelo dobra, kmalu so vstopili v nacionalni park Mount Kenya. Pričakovalo jih je tudi že spremstvo: vodnik, kuhar, šerpe. Vsi so bili zelo prijazni in ustrežljivi, med smehom pa je še povedal, da so bili vsi zelo črni in suhi. Vzpenjati so se začeli na višini 2.000 metrov sredi džungle, ki je bila do skoraj 3.000 metrov visoko. Pot je bila zelo lepo urejena, položna skoraj do 4.700 metrov in sploh ni bilo občutka, da bi se dvigovali na to višino. Zaradi visoke vlage je bila potreba po tekočini stalno prisotna, kot zanimivost je Pero omenil, da alkohola ni bilo nikjer na kakšni vmesni koči ali postojanki. Strogo je bil prepovedan.

Do 5.600 metrov je pot potekala po peščenem melišču. Na tej višini so se marsikateri že vračali, ker niso upoštevali najvažnejšega afriškega pravila: počasi. Po uspešni aklimatizaciji na 4.985 metrih so se pri višini 5.600 metrov srečali s prvim snegom in ledeniki. Ledenik, ki označuje vrhnjo kapo Kilimandjara se žal počasi topi in izginja. Četrty dan vzpona so ob sončnem vzhodu osvojili najvišji vrh Afrike Uhuru Peak. Pero pravi, da so ga ob razgledu z vrha obdajali občutki prave svobode. Sicer čudovit razgled z vrha ni trajal dolgo, kajti kmalu se je pooblačilo in je pričelo pihati. Spust v dolino je potekal brez težav, tako da so po petih dneh ponovno gledali Uhuru Peak iz doline. Čakal jih je že kombi in safari po afriški savani.

Pero zadovoljen pravi, da so bila vsa doživetja nepozabna in neponovljiva. Za konec najinega pogovora sem se poskušal pošaliti z znano mislijo: »Gora ni nora, nor je tisti, ki gre gor«, pa mi je med smehom odgovoril, da so vse norišnice v dolini. Zelo dobro, Pero, in vse čestitke!

Zoran SLATINEK

PLANINSKE NOVICE

Planinska sekcija Cinkarne Celje je skupaj z matičnim Planinskim društvom Grmada v letu 2005 izvedla šest izletov. Iz našega letnega programa smo že uresničili:

8. JANUAR - OSANKARICA

Tradicionalni zimski pohod v spomin na zadnji boj Pohorskega bataljona. Avtobus nas je odložil pri Koči na Pesku. Po obvezni jutranji kavici oz. čaju smo krenili v lep, sončen, zimski dan proti Osankarici. Gneča na poti je bila že kar moteča. Po treh urah smo prispeli na prizorišče poslednjega boja, kjer smo se ustavili, prižgali svečko, zapeli in nadaljevali pot do Doma na Osankarici. Tu smo se okrepčali, poklepetali in krenili nazaj v dolino. Izlet smo zaključili kot vsako leto v Zrečah, kjer so priredili zabavo za pohodnike – pijača, jedača, glasba, ples in vse kar spada zraven.

22. JANUAR - SMREKOVEC

Pohod v spomin na prezgodaj preminulega člana in vodnika našega društva Dušana Krajca, je bil že šesti po vrsti. Do Mozirske koče, kjer je bilo naše izhodišče, smo se nekateri pripeljali z gondolo, drugi z avtomobili do parkirišča pod kočo. Po krajšem postanku (ki je tako zgodaj jutraj že skoraj obvezen) smo se odpravili mimo Boskovca, čez Kal do Koče na Smrekovcu. Pot je bila v lepem, sončnem vremenu zelo prijetna. Peščica se jih je podala še na sam vrh bivšega, najmlajšega vulkana, kjer je postavljena razgledna miza z mnogimi smermi razgleda.

12. FEBRUAR - PECA

Zimski pohod na Peco se imenuje tudi Matjažev zimski pohod na Kordeževo glavo, ki je najvišji vrh Pece (Matjaž pa še kar spi). Izhodišče našega pohoda je bila tokrat Mežica. Hoja po snegu nas je tako utrudila, da smo v večini ostali kar v Domu na Peci, le nekaj najbolj vztrajnih je pot nadaljevalo na vrh Kordeževe glave. Sledil je sestop v dolino in seveda prijetno utrujen, sproščujoč zaključek izleta.

19. MAREC - RADUHA

Najvišja gora v vzhodnih Savinjskih Alpah. Zanimiva ravno zaradi svoje raznolikosti. Z južne in vzhodne strani nam namreč kaže prijazno, položno, sončno podobo, poraslo z gostimi gozdovi in prijetnimi visokogorskimi travniki, medtem ko nas na severu pričakajo strme, temačne, odbijajoče prepadne stene. Iz Luč smo se napotili najprej do Planinske koče na Loki, od tu dalje nas je spremljal sneg do vrha. V dolino smo se vračali po isti poti.

28. MAREC

- SLIVNICA PRI CERKNIŠKEM JEZERU
Izleti na velikonočni ponedeljek so postali že stalnica v našem letnem programu izletov in so kot takšni primerni za vso družino. V lepem pomladanskem vremenu smo se odpeljali do Cerknice. Od tu smo se povzpeli do Doma na Slivnici (1075 m), ki stoji malo pod vrhom (1114 m), kjer naj bi čarovnica Uršula s svojo družino kuhala vreme (nam je skuhala zelo dobrega). Od tu je lep razgled na vse strani, zlasti na Cerkniško polje, Cerknico in Cerkniško

jezero. Po vrnitvi v dolino smo si ogledali še zelo zanimiv muzej v Cerknici in miniaturno kraško polje Rakov Škocjan, kjer sta med drugim zanimiva kraška pojava Veliki in Mali naravni most.

16. APRIL - POHOD PO POTEH CELJSKIH GROFOV

Namen pohoda je počastitev praznika mestne občine Celje.

11. aprila 1451 je grof celjski Miroslav II podaril mestu Celju mestne pravice (s privilegijsko listino) in jih s tem rešil tlačanstva. V zameno so morali prebivalci Celja pomagati pri izdelavi mestnega obzidja.

Zakaj pohod proti Svetini? Grof Celjski se je sprehajal po gozdovih proti današnji Svetini. Ker je zašel s poti, se je zaobljubil, da bo na kraju, kjer bo prišel iz gozda, sezidal cerkev. Držal je obljubo in tako je nastala današnja cerkev Marije snežne na Svetini in ob njej vas Svetina.

Pred začetkom pohoda

Koča na Grmadi

Golaž je dišal dobro

4. tradicionalnega pohoda se je udeležilo več kot sto pohodnikov iz vseh krajev Slovenije. Na Starem gradu je pohodnike z zgodovino gradu seznanjala Olga Godnik iz Celja (pred upokojitvijo zaposlena v muzeju). Kontrolni žig Starega gradu so planinci dobili v gostišču TLAČAN (pri Kmetec), kjer so nas pogostili s toplim čajem. Pot smo nadaljevali čez vas Pečovje in naprej skozi Bojanski graben do Alminega doma nad Svetino. Po zasluženem počitku smo se odpravili na Tolsti vrh (834 m) - najvišji vrh občine Celje, znan tudi po smučišču Celjska koča. Po obisku Celjske koče smo pohod zaključili na naši planinski postojanki, Koča na Grmadi, ki smo jo v zadnjih

dveh letih zgradili planinci Planinskega društva GRMADA. Znani knežji golaž, ki ga je pripravila Agica Šinko s pomočnico Vero, je bil nagrada pohodnikom za prehojeno pot in verjemite, splačalo se je. Sledilo je družabno srečanje ob zvokih harmonikarja Danija Jereba, vse do poznih večernih ur. Vtisi s pohoda so: lepo vreme, prijetna družba, zadovoljni pohodniki. Pogrešali smo le predstavnike medijev in občinskih oblasti na startu. Sicer pa smo tlačani takega odnosa že vajeni, saj kjer ni gospode, tudi ni medijev.

21. MAJ - MESEC KLJUČAVNIC (NARCIS) NA GOLICI

Golica je v tem času priljubljen cilj pohodnikov prav zaradi nešteto cvetočih narcis in opojnega vonja, ki ga nosi veter.

Avtobus je z Jesenic krenil navkreber do Planine pod Golico. Tu smo se razdelili v dve skupini. Ena je krenila po krajši poti neposredno do Koče na Golici in na vrh Golice.

Druga skupina si je izbrala časovno malo daljšo pot (okoli 7 ur) in sicer iz Planine pod Golico čez Rožco-Klek-Jeklevo sedlo-Golica-Koča na Golici. Uživali smo ob pogledu na rož'ce, ki so pri nas v dolini že zdavnaj odcvetele, kot so zvončki, teloh, pljučnik. Tudi listje na drevju je šele brstelo. Sledil je sestop na Planino pod Golico, kjer njihovo turistično društvo vsako leto v tem času poskrbi za prijetno razpoloženje.

VABILO na naslednje izlete:

Junija na STOL, julija MATAJUR in ŠKRLATICA, avgusta TRIGLAV in septembra VIŠEVNIK.

Planinska šola

Vodniški odsek PD Grmada bo 16., 23. in 30. junija organiziral planinsko šolo VARNO V GORE. Vse, ki nameravate v letošnjem letu obiskati visokogorje, pozivamo k obisku šole, ki bo za člane Planinskega društva Grmada brezplačna.

Ustanovljen alpinistični odsek

Planinsko društvo Grmada je ustanovilo in pri Planinski zvezi Slovenije registriralo alpinistični odsek. S tem je društvo dobilo pravico izvajati alpinistično šolo in vzgajati mlade alpiniste. Alpinistično šolo vodi znan celjski alpinist in alpinistični inštruktor Iztok Ivakič (tudi nekdanji Cinkarnar). Pozivamo vse, ki ste zainteresirani za ta adrenalinski šport, da se nam pridružite.

NEJC ZAPLOTNIK:

»Ni najvažnejši cilj ali vrh, ki ga želimo osvojiti, ampak pot; ta naj bo prežeta s sproščenim druženjem, dobrim vzdušjem in smehom.«

*Franc ŠINKO, Renata ANTAUER,
Darja PRIMC
Foto: Bojan EKSELENSKI*

Peti dnevi polja

Na kmetiji Kranjec v Martjancih so okoliški kmetovalci pregledali posevke sladkorne pese, nekaterih vrst žit, koruze in graha. Na sliki pregledujejo rezultate škropljenja pšenice. Ugotovili so, da so pripravki zatrli vse širokolistne plevela, ne pa tudi ozkolistne.

Lovro Remic pridelava osem hektarov pridelkov za potrebe svoje živine

Sodelavci marketinškega Agro programa so v sodelovanju s partnerjema BASF in Agrosaat v juniju organizirali že peto srečanje kmetovalcev na agrarnih področjih v Sloveniji, severovzhodu, gorenjskih in dolenskih ravninah.

Srečanja potekajo navadno na eni od večjih kmetij tamkajšnjega področja, kjer se zbere tudi preko sto pridelovalcev poljščin. Kmetovalci si najprej ogledajo polja s sortnimi poskusi poljščin, ki jih skrbno pripravljajo na kmetiji v sodelovanju in svetovanju naših strokovnjakov. Podrobno se pogovorijo tudi o delovanju različnih herbicidov in fungicidov na poljščinah. Po ogledu in predstavitvah še posedijo v prijetni družbi.

Agronom Vili Kurnik skupaj s Stefanom Kranjcem pri pregledovanju sladkorne pese

To je eden od načinov, s katerim želi Cinkarna skupaj s partnerji predstaviti celotno prodajno paleto sredstev in njihovih najbolj racionalno uporabo. Kmetovalci morajo namreč čim več vedeti o učinkovitosti in varni uporabi sredstev za varstvo rastlin, o povzročiteljih bolezni, o lastnosti škodljivcev in plevelov, ki jih morajo zatirati. Poleg tega je dobro, da se seznani o novostih v kmetovanju in izmenjajo mnenja o sajenju, kolobarjenju in drugih težavah, ki nenehno vplivajo na kmetijski donos. Še pomembneje pa je, da se seznani tudi o optimalni fitoterapevtski učinkovitosti sredstev, gospodarnosti varstvenih ukrepov in manjši ekotoksikološki obremenitvi okolja.

Udeležba pove vse

Lovro Remic iz Naklega pravi, da v žitih uporablja Basagran, v koruzi pa kombinacijo Motivella in Cambia. Ti preparati so dobri in cenovno sprejemljivi. Od 19 hektarjev zemlje obdeluje le osem hektarjev, saj ostalo zaradi potreb iz živinoreje, zatravi. Na travnikih uporablja Duplosan. O pravih odmerkih je dobro seznanjen, saj iz izkušenj že veliko ve, sicer pa ni težko najti informacije pri proizvajalcih oziroma prodajalcih. Mnenja je, da so takšna druženja zelo zanimiva zlasti, ker v praksi vidiš rezultat škropljenja in se o tem lahko posvetuješ. Seminar, organiziran na to temo v kakšni od predavalnic, je suhoparen in dolgočasen. Tako pa udeležba preko sto kmetovalcev pove, da so ti dnevi pravi.

Na probnih njivah postavijo table z oznakami sort, uporabljenimi pripravki in datumi škropljenja

Slika dobro prikazuje, kako se razrastejo pleveli na koruzi (na desni), če nismo škropili

Na kmetiji Viktorja in Andreje Jagodic pri Naklem so se kmetovalci sestali, da bi pregledali posevke pšenice, koruze in graha.

Ker je nedelja, na koncu ostane še veliko časa za druženje